

**INFORMACJE W ZAKRESIE
ADEKWATNOŚCI KAPITAŁOWEJ**

**Grupy Kapitałowej Banku Pekao S.A.
według stanu na 31 grudnia 2016 roku**

Spis treści

Wstęp	3
1. Fundusze własne	3
1.1. Kapitał podstawowy Tier I	10
1.2. Kapitał podstawowy Tier I – korekty regulacyjne	10
2. Bufory kapitałowe	11
3. Ocena adekwatności kapitałowej na płaszczyźnie wymogów regulacyjnych	15
3.1. Ryzyko kredytowe oraz kontrahenta	17
3.2. Ryzyko operacyjne	27
3.3. Ryzyko płynności	28
4. Informacje dotyczące polityki zmiennych składników wynagrodzeń	33
5. Ocena adekwatności kapitału wewnętrznego	36
6. Ocena ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej	38

Wstęp

Adekwatność kapitałowa definiowana jest jako stopień, w jakim ryzyko podejmowane przez Bank (mierzone za pośrednictwem wymogów kapitałowych) może zostać pokryte kapitałem (mierzonym przez fundusze własne) przy określonym poziomie istotności (apetyt na ryzyko) w określonym horyzoncie czasowym. Planowanie i monitorowanie adekwatności kapitałowej odbywa się na następujących dwóch płaszczyznach:

1. Wymogów regulacyjnych (Filar I) – gdzie regulacyjne wymogi kapitałowe porównywane są z regulacyjnymi funduszami własnymi (kapitałem regulacyjnym),
2. Modeli wewnętrznych (Filar II) – gdzie kapitał wewnętrzny wyliczony za pomocą metod wewnętrznych jest porównywany z ustalonymi przez Bank źródłami finansowania kapitału wewnętrznego.

„Polityka Informacyjna Banku Pekao S.A.” określa zakres i zasady ogłaszania informacji dotyczących adekwatności kapitałowej, określonych Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającym Rozporządzenie (UE) nr 648/2012 wraz z późniejszymi zmianami oraz odpowiednimi Rozporządzeniami Wykonawczymi, bądź Delegowanymi wydanymi przez Komisję (UE) (dalej: „CRR” lub „Rozporządzenie 575/2013”). Polityka informacyjna, która została wprowadzona w życie uchwałą Zarządu Banku i zatwierdzona przez Radę Nadzorczą Banku, jest opublikowana na stronach internetowych Banku. Bank Pekao S.A. (dalej: „Bank”) jest istotnym podmiotem zależnym unijnej instytucji dominującej - Grupy UniCredit i zgodnie z polityką informacyjną ujawnia w niniejszym dokumencie informacje stosownie do wymogów określonych w artykule 13 Rozporządzenia 575/2013 na zasadzie subskonsolidowanej (najwyższym krajowym szczeblu konsolidacji ostrożnościowej).

Ujawnienia są publikowane na stronie internetowej Banku w terminie publikacji rocznych i półrocznych sprawozdań finansowych Grupy Kapitałowej Banku Pekao S.A. (dalej „Grupa”).

Niniejszy dokument zawiera informacje oparte na kalkulacjach zgodnych z przepisami obowiązującymi w dniu 31 grudnia 2016 roku.

Ogłaszane informacje podlegają weryfikacji przez biegłego rewidenta, są zatwierdzane przez Zarząd Banku oraz przyjmowane do wiadomości przez Radę Nadzorczą.

1. Fundusze własne

Bank definiuje części składowe funduszy własnych zgodnie z przepisami obowiązującymi na dzień 31 grudnia 2016 roku, w szczególności postanowieniami Rozporządzenia 575/2013 i ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe z późn. zm. (dalej: „Ustawa Prawo Bankowe”). Bank ujawnia informacje dotyczące funduszy własnych zgodnie z przepisami art. 437 oraz 492 Rozporządzenia 575/2013 oraz zgodnie z wymogami przedstawionymi w Rozporządzeniu Wykonawczym Komisji (UE) nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013 roku ustanawiającym wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawnienia informacji na temat funduszy własnych instytucji zgodnie z Rozporządzeniem 575/2013.

Zgodnie z tymi przepisami, fundusze własne składają się z następujących elementów:

- Kapitał podstawowy Tier I, obejmujący m.in. instrumenty kapitałowe i powiązane azio emisyjne, zyski zatrzymane, skumulowane inne całkowite dochody, pozostałe kapitały rezerwowe, fundusze ogólnego ryzyka bankowego,
- Kapitał dodatkowy Tier I, obejmujący m.in. instrumenty kapitałowe, o których mowa w art. 52 Rozporządzenia 575/2013 oraz azio emisyjne związane z tymi instrumentami,
- Kapitał Tier II, obejmujący m.in. instrumenty kapitałowe i pożyczki podporządkowane spełniające kryteria określone w art. 63 Rozporządzenia 575/2013 oraz azio emisyjne związane z tymi instrumentami, a także korektę z tytułu ogólnego ryzyka kredytowego.

Wszystkie wymienione kapitały podlegają korektom z tytułu mających zastosowanie pomniejszeń oraz filtrów ostrożnościowych.

Fundusze własne stanowią kapitały i fundusze tworzone przez spółki Grupy zgodnie z obowiązującym prawem. Ponieważ zakres konsolidacji zastosowany w ramach opublikowanego sprawozdania finansowego różni się od zakresu konsolidacji wymaganego na podstawie Rozporządzenia 575/2013, w tabeli nr 1 zaprezentowany został zarys różnic w zakresie konsolidacji.

Tabela 1. Zarys różnic w zakresie konsolidacji do celów rachunkowości i regulacji ostrożnościowych (w tys. zł).

	SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ W SPRAWOZDANIU FINANSOWYM	SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ O ZAKRESIE REGULACYJNYM	REFERENCJA
	31.12.2016	31.12.2016	
AKTYWA			
A.1 Kasa, należności od Banku Centralnego	5 872 911	5 872 911	
A.2 Weksle uprawnione do redyskontowania w Banku Centralnym	-	-	
A.3 Należności od banków	3 257 829	3 257 829	
A.4 Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	732 469	732 469	
A.5 Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	1 913 429	1 913 429	
A.6 Kredyty i pożyczki udzielone klientom	118 689 267	118 698 928	
A.7 Należności z tytułu leasingu finansowego	3 974 643	3 974 643	
A.8 Instrumenty zabezpieczające	289 752	289 752	
A.9 Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe	35 120 619	35 120 619	Tab. 2 pkt 72 i 73
A.10 Aktywa przeznaczone do sprzedaży	48 277	48 277	
A.11 Inwestycje w jednostkach zależnych	-	107 573	Tab. 2 pkt 72 i 73
A.12 Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych	136 221	136 221	Tab. 2 pkt 72 i 73
A.13 Wartości niematerialne	596 181	596 181	Tab. 2 pkt 8
A.14 Rzeczowe aktywa trwałe	1 422 930	1 422 923	
A.15 Nieruchomości inwestycyjne	24 874	14 573	
A.16 Aktywa z tytułu podatku dochodowego	1 104 343	1 101 469	
A.16.1 Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności z wyłączeniem aktywów wynikających z różnic przejściowych	31 460	31 460	Tab. 2 pkt 10
A.17 Inne aktywa	1 031 198	996 184	
AKTYWA RAZEM	174 214 943	174 283 981	
ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁ WŁASNY			
Zobowiązania			
P.1 Zobowiązania wobec Banku Centralnego	6 091	6 091	
P.2 Zobowiązania wobec innych banków	4 823 440	4 823 440	
P.3 Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	673 165	673 165	
P.4 Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	1 952 674	1 952 674	
P.5 Zobowiązania wobec klientów	137 815 926	137 870 336	
P.6 Instrumenty zabezpieczające	1 638 718	1 638 718	
P.7 Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	1 522 963	1 522 963	
P.8 Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego	11 579	11 558	
P.8.1 Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego dotycząca wartości niematerialnych	65 140	65 140	Tab. 2 pkt 8
P.9 Rezerwy	560 392	560 377	
P.10 Pozostałe zobowiązania	2 298 052	2 296 128	
ZOBOWIĄZANIA RAZEM	151 303 000	151 355 450	
Kapitał własny			
P.11 Kapitał zakładowy	262 470	262 470	Tab. 2 pkt 1
P.12 Pozostałe kapitały	20 375 527	20 371 368	
P.12.1 Premia emisyjna	9 137 221	9 137 221	Tab. 2 pkt 1
P.12.2 Pozostałe kapitały rezerwowe	9 479 376	9 475 217	Tab. 2 pkt 3
P.12.3 Fundusze ogólne ryzyka bankowego	1 982 324	1 982 324	Tab. 2 pkt 3a
P.12.4 Inne skumulowane całkowite dochody	-223 394	-223 394	Tab. 2 pkt 3
P.12.4.1 Wycena instrumentów finansowych zabezpieczających	32 176	32 176	Tab. 2 pkt 11
P.12.4.2 Niezrealizowany zysk dotyczący wyceny portfela papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	128 982	128 982	Tab. 2 pkt 26a
P.12.4.3 Niezrealizowana strata dotycząca wyceny portfela papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	-304 917	-304 917	Tab. 2 pkt 26a
P.12.4.4 Przeszacowanie zobowiązań z tytułu określonych świadczeń pracowniczych	-79 635	-79 635	
P.12.4.5 Różnice kursowe z przeliczenia jednostek działających za granicą	-	-	
P.13 Zysk z lat ubiegłych i roku bieżącego	2 259 022	2 279 769	
P.13.1 Zyski zatrzymane w poprzednich latach	-20 253	267	Tab. 2 pkt 2
P.13.2 Zysk roku bieżącego	2 279 275	2 279 502	
P.14 Udziały niedające kontroli	14 924	14 924	
KAPITAŁ WŁASNY RAZEM	22 911 943	22 928 531	
ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁ WŁASNY RAZEM	174 214 943	174 283 981	

Dodatkowo w tabeli nr 1 zaprezentowane zostały referencje pomiędzy pozycjami sprawozdania z sytuacji finansowej w sprawozdaniu finansowym oraz pozycjami funduszy własnych Grupy, jak również stosowanymi filtrami i odliczeniami od tych funduszy.

Tabela nr 2, zgodnie z wymogiem Rozporządzenia Wykonawczego 1423/2013, przedstawia informacje o elementach składowych funduszy własnych wykorzystanych do obliczenia współczynników kapitałowych na dzień 31 grudnia 2016 roku. Biorąc pod uwagę czytelność i wartość użytkową dokumentu dla odbiorców, zakres ujawnień w tabeli nr 2 ograniczono do pozycji niezerowych, jednocześnie zachowując numerację pozycji zgodną ze wzorem zaprezentowanym w Załączniku VI Rozporządzenia 1423/2013.

Tabela 2. Fundusze własne wykorzystane do obliczenia współczynników kapitałowych w ujęciu skonsolidowanym (w tys. zł).

		31.12.2016	KWOTY UJĘTE PRZED PRZYJĘCIEM CRR LUB KWOTA REZYDUALNA OKREŚLONA W CRR	REFERENCJA
KAPITAŁ PODSTAWOWY TIER I: INSTRUMENTY I KAPITAŁY REZERWOWE				
1	Instrumenty kapitałowe i związane z nim azio emisyjne	9 399 691	-	Tab. 1 pkt P.11 i pkt P.12.1
2	Zyski zatrzymane	267	-	Tab. 1 pkt P.13.1
3	Skumulowane inne całkowite dochody (i pozostałe kapitały rezerwowe)	9 251 823	-	Tab. 1 pkt P.12.2 i pkt P.12.4
3a	Fundusze ogólne ryzyka bankowego	1 982 324	-	Tab. 1 pkt P.12.3
6	Kapitał podstawowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	20 634 105	-	
KAPITAŁ PODSTAWOWY TIER I: KOREKTY REGULACYJNE				
7	Dodatkowe korekty wartości (kwota ujemna)	-45 839	-	
8	Wartości niematerialne (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego) (kwota ujemna)	-531 041	-	Tab. 1 pkt A.13 i P.8.1
10	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności z wyłączeniem aktywów wynikających z różnic przejściowych (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art. 38 ust. 3) (kwota ujemna)	-18 876	-	Tab. 1 pkt A.16.1
11	Kapitały rezerwowe odzwierciedlające wartość godziwą związaną z zyskami lub stratami z tytułu instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	-32 177	-	Tab. 1 pkt P.12.4.1
26a	Korekty regulacyjne dotyczące niezrealizowanych zysków i strat zgodnie z art. 467 i 468:	-51 593	-	
	w tym: 40% filtr dla niezrealizowanych zysków na instrumentach dłużnych dostępnych do sprzedaży	-49 988	-	Tab. 1 pkt P.12.4.2
	w tym: 40% filtr dla niezrealizowanych zysków na instrumentach kapitałowych dostępnych do sprzedaży	-1 605	-	Tab. 1 pkt P.12.4.2
28	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale podstawowym Tier I	-679 526	-	
29	Kapitał podstawowy Tier I	19 954 579	-	
KAPITAŁ DODATKOWY TIER I: INSTRUMENTY				
36	Kapitał dodatkowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	-	-	
KAPITAŁ DODATKOWY TIER I: KOREKTY REGULACYJNE				
43	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale dodatkowym Tier I	-	-	
44	Kapitał dodatkowy Tier I	-	-	
45	Kapitał Tier I (kapitał Tier I = kapitał podstawowy Tier I + kapitał dodatkowy Tier I)	19 954 579	-	
KAPITAŁ TIER II: INSTRUMENTY I REZERWY				
51	Kapitał Tier II przed korektami regulacyjnymi	-	-	
KAPITAŁ TIER II: KOREKTY REGULACYJNE				
57	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale Tier II	-	-	
58	Kapitał Tier II	-	-	
59	Łączny kapitał (łączny kapitał = kapitał Tier I + kapitał Tier II)	19 954 579	-	
60	Aktywa ważone ryzykiem razem	113 109 295	-	

		31.12.2016	KWOTY UJĘTE PRZED PRZYJĘCIEM CRR LUB KWOTA REZYDUALNA OKREŚLONA W CRR	REFERENCJA
WSPÓŁCZYNNIKI I BUFORY KAPITAŁOWE				
61	Kapitał podstawowy Tier I (wyrażony jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko)	17,64	-	
62	Kapitał Tier I (wyrażony jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko)	17,64	-	
63	Łączny kapitał (wyrażony jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko)	17,64	-	
64	Wymóg bufora dla poszczególnych instytucji (wymóg dotyczący kapitału podstawowego Tier I zgodnie z art. 92 ust. 1 lit. a) powiększony o wymogi utrzymywania bufora zabezpieczającego i antycyklicznego, jak również bufor ryzyka systemowego oraz bufor instytucji o znaczeniu systemowym lub bufor innych instytucji o znaczeniu systemowym) wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	2,00	-	
65	w tym: wymóg utrzymywania bufora zabezpieczającego	1,25	-	
66	w tym: wymóg utrzymywania bufora antycyklicznego	0,00	-	
67a	w tym: bufor globalnych instytucji o znaczeniu systemowym lub bufor innej instytucji o znaczeniu systemowym	0,75	-	
68	Kapitał podstawowy Tier I dostępny w celu pokrycia buforów (wyrażony jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko)	9,63	-	
KWOTY PONIŻEJ PROGÓW ODLICZEŃ (PRZED WAŻENIEM RYZYKA)				
72	Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota poniżej progu 10 % oraz po odliczeniu kwalifikowalnych pozycji krótkich)	90 039	-	Tab. 1 pkt A.9, pkt A.11 i pkt A.12
73	Posiadane przez Instytucję bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli Instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota poniżej progu 10 % oraz po odliczeniu kwalifikowalnych pozycji krótkich)	136 320	-	Tab. 1 pkt A.9, pkt A.11 i pkt A.12
75	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych (kwota poniżej progu 10 %, po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art. 38 ust. 3)	969 046	-	Tab. 1 pkt A.16

Szczegółowy opis głównych cech instrumentów kapitałowych zaprezentowano w tabeli nr 3.

Tabela 3. Główne cechy instrumentów kapitałowych.

	SERIA A	SERIA B	SERIA C
1 Emitent	Bank Pekao SA	Bank Pekao SA	Bank Pekao SA
2 Unikatowy identyfikator (np. CUSIP, ISIN lub identyfikator Bloomberg dla ofert na rynku niepublicznym)	ISIN: PLPEKAO00016	ISIN: PLPEKAO00016	ISIN: PLPEKAO00016
3 Prawo lub prawa właściwe, którym podlega instrument	Prawo polskie	Prawo polskie	Prawo polskie
Ujmowanie w kapitale regulacyjnym			
4 Zasady przejściowe określone w Rozporządzeniu 575/2013	Tier I	Tier I	Tier I
5 Zasady określone w Rozporządzeniu 575/2013 obowiązujące po okresie przejściowym	Tier I	Tier I	Tier I
6 Kwalifikowalne na poziomie jednostkowym lub skonsolidowanym/ na poziomie jednostkowym oraz skonsolidowanym	Jednostkowy / Skonsolidowany	Jednostkowy / Skonsolidowany	Jednostkowy / Skonsolidowany
7 Rodzaj instrumentu (rodzaje określone zgodnie z systemem prawnym)	Akcje zwykłe, Art. 50 Rozporządzenia 575/2013	Akcje zwykłe, Art. 50 Rozporządzenia 575/2013	Akcje zwykłe, Art. 50 Rozporządzenia 575/2013
8 Kwota uznana w kapitale regulacyjnym (waluta w PLN, według stanu na ostatni dzień sprawozdawczy)	137 650 000 PLN	7 690 000 PLN	10 630 632 PLN
9 Wartość nominalna instrumentu	1,00 PLN	1,00 PLN	1,00 PLN
9a Cena emisyjna	1,00 PLN	45,00 PLN	49,00 PLN
9b Cena wykupu	-	-	-
10 Klasyfikacja księgowa	Kapitał zakładowy	Kapitał zakładowy	Kapitał zakładowy
11 Pierwotna data emisji	21.12.1997	6.10.1998	12.12.2000
12 Wieczyste czy terminowe	Wieczyste	Wieczyste	Wieczyste
13 Pierwotny termin zapadalności	Bez określonego terminu	Bez określonego terminu	Bez określonego terminu
14 Opcja wykupu na żądanie emitenta podlegająca wcześniejszemu zatwierdzeniu przez organy nadzoru	-	-	-
15 Termin wykupu opcjonalnego, termin wykupu warunkowego oraz kwota wykupu	-	-	-
16 Kolejne terminy wykupu, jeśli dotyczy	-	-	-
Kupony / dywidendy	-	-	-
17 Stała lub zmienna dywidenda / stały lub zmienny kupon	Zmienna dywidenda	Zmienna dywidenda	Zmienna dywidenda
18 Kupon odsetkowy oraz dowolny powiązany wskaźnik	-	-	-
19 Istnienie zapisanych praw do niewypłacania dywidendy	Nie	Nie	Nie
20a W pełni uznaniowe, częściowo uznaniowe czy obowiązkowe (pod względem terminu)	-	-	-
20b W pełni uznaniowe, częściowo uznaniowe czy obowiązkowe (pod względem kwoty)	-	-	-
21 Istnienie opcji z oprocentowaniem rosnącym lub innej zachęty do wykupu	Nie	Nie	Nie
22 Niekumulowane czy skumulowane	Niekumulowane	Niekumulowane	Niekumulowane
23 Zamienne lub niezamienne	Niezamienne	Niezamienne	Niezamienne
24 Jeśli zamienne, zdarzenie lub zdarzenia wywołujące wymianę	-	-	-
25 Jeśli zamienne, w pełni czy częściowo	-	-	-
26 Jeśli zamienne, wskaźnik konwersji	-	-	-
27 Jeśli zamienne, zmiana obowiązkowa czy opcjonalna	-	-	-
28 Jeżeli zamienne, należy określić rodzaj instrumentu, na który można dokonać zamiany	-	-	-
29 Jeżeli zamienne, należy określić emitenta instrumentu, na który dokonuje się zamiany	-	-	-
30 Odpisy obniżające wartość	Nie	Nie	Nie
31 W przypadku odpisu obniżającego wartość, zdarzenie lub zdarzenia wywołujące odpis obniżający wartość	-	-	-
32 W przypadku odpisu obniżającego wartość, w pełni czy częściowo	-	-	-
33 W przypadku odpisu obniżającego wartość, trwale czy tymczasowo	-	-	-
34 W przypadku tymczasowego odpisu obniżającego wartość, opis mechanizmu odpisu obniżającego wartość	-	-	-
35 Pozycja w hierarchii podporządkowania w przypadku likwidacji (należy określić rodzaj instrumentu bezpośrednio uprzywilejowanego, w odniesieniu do danego instrumentu)	-	-	-
36 Niezgodne cechy przejściowe	Nie	Nie	Nie
37 Jeśli tak, należy określić niezgodne cechy	-	-	-

	SERIA D	SERIA E	SERIA F
1 Emitent	Bank Pekao SA	Bank Pekao SA	Bank Pekao SA
2 Unikatowy identyfikator (np. CUSIP, ISIN lub identyfikator Bloomberg dla ofert na rynku niepublicznym)	ISIN: PLPEKAO00016	ISIN: PLPEKAO00016	ISIN: PLPEKAO00016
3 Prawo lub prawa właściwe, którym podlega instrument	Prawo brytyjskie/ amerykańskie	Prawo polskie	Prawo polskie
Ujmowanie w kapitale regulacyjnym			
4 Zasady przejściowe określone w Rozporządzeniu 575/2013	Tier I	Tier I	Tier I
5 Zasady określone w Rozporządzeniu 575/2013 obowiązujące po okresie przejściowym	Tier I	Tier I	Tier I
6 Kwalifikowalne na poziomie jednostkowym lub skonsolidowanym/ na poziomie jednostkowym oraz skonsolidowanym	Jednostkowy / Skonsolidowany	Jednostkowy / Skonsolidowany	Jednostkowy / Skonsolidowany
7 Rodzaj instrumentu (rodzaje określone zgodnie z systemem prawnym)	Akcje zwykłe, Art. 50 Rozporządzenia 575/2013	Akcje zwykłe, Art. 50 Rozporządzenia 575/2013	Akcje zwykłe, Art. 50 Rozporządzenia 575/2013
8 Kwota uznana w kapitale regulacyjnym (waluta w PLN, według stanu na ostatni dzień sprawozdawczy)	9 777 571 PLN	373 644 PLN	621 411 PLN
9 Wartość nominalna instrumentu	1,00 PLN	1,00 PLN	1,00 PLN
9a Cena emisyjna	49,00 PLN	55,00 PLN	108,37 PLN
9b Cena wykupu	-	-	-
10 Klasyfikacja księgową	Kapitał zakładowy	Kapitał zakładowy	Kapitał zakładowy
11 Pierwotna data emisji	12.12.2000	29.08.2003	9.03.2006-14.05.2007
12 Wieczyste czy terminowe	Wieczyste	Wieczyste	Wieczyste
13 Pierwotny termin zapadalności	Bez określonego terminu	Bez określonego terminu	Bez określonego terminu
14 Opcja wykupu na żądanie emitenta podlegająca wcześniejszemu zatwierdzeniu przez organy nadzoru	-	-	-
15 Termin wykupu opcjonalnego, termin wykupu warunkowego oraz kwota wykupu	-	-	-
16 Kolejne terminy wykupu, jeśli dotyczy	-	-	-
Kupony / dywidendy	-	-	-
17 Stała lub zmienna dywidenda / stały lub zmienny kupon	Zmienna dywidenda	Zmienna dywidenda	Zmienna dywidenda
18 Kupon odsetkowy oraz dowolny powiązany wskaźnik	-	-	-
19 Istnienie zapisanych praw do niewypłacania dywidendy	Nie	Nie	Nie
20a W pełni uznaniowe, częściowo uznaniowe czy obowiązkowe (pod względem terminu)	-	-	-
20b W pełni uznaniowe, częściowo uznaniowe czy obowiązkowe (pod względem kwoty)	-	-	-
21 Istnienie opcji z oprocentowaniem rosnącym lub innej zachęty do wykupu	Nie	Nie	Nie
22 Niekumulowane czy skumulowane	Niekumulowane	Niekumulowane	Niekumulowane
23 Zamienne lub niezamienne	Niezamienne	Niezamienne	Niezamienne
24 Jeśli zamienne, zdarzenie lub zdarzenia wywołujące wymianę	-	-	-
25 Jeśli zamienne, w pełni czy częściowo	-	-	-
26 Jeśli zamienne, wskaźnik konwersji	-	-	-
27 Jeśli zamienne, zmiana obowiązkowa czy opcjonalna	-	-	-
28 Jeżeli zamienne, należy określić rodzaj instrumentu, na który można dokonać zamiany	-	-	-
29 Jeżeli zamienne, należy określić emitenta instrumentu, na który dokonuje się zamiany	-	-	-
30 Odpisy obniżające wartość	Nie	Nie	Nie
31 W przypadku odpisu obniżającego wartość, zdarzenie lub zdarzenia wywołujące odpis obniżający wartość	-	-	-
32 W przypadku odpisu obniżającego wartość, w pełni czy częściowo	-	-	-
33 W przypadku odpisu obniżającego wartość, trwale czy tymczasowo	-	-	-
34 W przypadku tymczasowego odpisu obniżającego wartość, opis mechanizmu odpisu obniżającego wartość	-	-	-
35 Pozycja w hierarchii podporządkowania w przypadku likwidacji (należy określić rodzaj instrumentu bezpośrednio uprzywilejowanego, w odniesieniu do danego instrumentu)	-	-	-
36 Niezgodne cechy przejściowe	Nie	Nie	Nie
37 Jeśli tak, należy określić niezgodne cechy	-	-	-

	SERIA G	SERIA H	SERIA I
1 Emitent	Bank Pekao SA	Bank Pekao SA	Bank Pekao SA
2 Unikatowy identyfikator (np. CUSIP, ISIN lub identyfikator Bloomberg dla ofert na rynku niepublicznym)	ISIN: PLPEKAO00016	ISIN: PLPEKAO00016	ISIN: PLPEKAO00016
3 Prawo lub prawa właściwe, którym podlega instrument	Prawo polskie	Prawo polskie	Prawo polskie
Ujmowanie w kapitale regulacyjnym			
4 Zasady przejściowe określone w Rozporządzeniu 575/2013	Tier I	Tier I	Tier I
5 Zasady określone w Rozporządzeniu 575/2013 obowiązujące po okresie przejściowym	Tier I	Tier I	Tier I
6 Kwalifikowalne na poziomie jednostkowym lub skonsolidowanym/ na poziomie jednostkowym oraz skonsolidowanym	Jednostkowy / Skonsolidowany	Jednostkowy / Skonsolidowany	Jednostkowy / Skonsolidowany
7 Rodzaj instrumentu (rodzaje określone zgodnie z systemem prawnym)	Akcje zwykłe, Art. 50 Rozporządzenia 575/2013	Akcje zwykłe, Art. 50 Rozporządzenia 575/2013	Akcje zwykłe, Art. 50 Rozporządzenia 575/2013
8 Kwota uznana w kapitale regulacyjnym (waluta w PLN, według stanu na ostatni dzień sprawozdawczy)	603 377 PLN	359 840 PLN	94 763 559 PLN
9 Wartość nominalna instrumentu	1,00 PLN	1,00 PLN	1,00 PLN
9a Cena emisyjna	123,06 PLN	66,00 PLN	256,69 PLN
9b Cena wykupu	-	-	-
10 Klasyfikacja księgowa	Kapitał zakładowy	Kapitał zakładowy	Kapitał zakładowy
11 Pierwotna data emisji	6.02.2008-24.01.2013	12.08.2004	29.07.2007
12 Wieczyste czy terminowe	Wieczyste	Wieczyste	Wieczyste
13 Pierwotny termin zapadalności	Bez określonego terminu	Bez określonego terminu	Bez określonego terminu
14 Opcja wykupu na żądanie emitenta podlegająca wcześniejszemu zatwierdzeniu przez organy nadzoru	-	-	-
15 Termin wykupu opcjonalnego, termin wykupu warunkowego oraz kwota wykupu	-	-	-
16 Kolejne terminy wykupu, jeśli dotyczy	-	-	-
Kupony / dywidendy	-	-	-
17 Stała lub zmienna dywidenda / stały lub zmienny kupon	Zmienna dywidenda	Zmienna dywidenda	Zmienna dywidenda
18 Kupon odsetkowy oraz dowolny powiązany wskaźnik	-	-	-
19 Istnienie zapisanych praw do niewypłacania dywidendy	Nie	Nie	Nie
20a W pełni uznaniowe, częściowo uznaniowe czy obowiązkowe (pod względem terminu)	-	-	-
20b W pełni uznaniowe, częściowo uznaniowe czy obowiązkowe (pod względem kwoty)	-	-	-
21 Istnienie opcji z oprocentowaniem rosnącym lub innej zachęty do wykupu	Nie	Nie	Nie
22 Niekumulowane czy skumulowane	Niekumulowane	Niekumulowane	Niekumulowane
23 Zamienne lub niezamienne	Niezamienne	Niezamienne	Niezamienne
24 Jeśli zamienne, zdarzenie lub zdarzenia wywołujące wymianę	-	-	-
25 Jeśli zamienne, w pełni czy częściowo	-	-	-
26 Jeśli zamienne, wskaźnik konwersji	-	-	-
27 Jeśli zamienne, zmiana obowiązkowa czy opcjonalna	-	-	-
28 Jeżeli zamienne, należy określić rodzaj instrumentu, na który można dokonać zamiany	-	-	-
29 Jeżeli zamienne, należy określić emitenta instrumentu, na który dokonuje się zamiany	-	-	-
30 Odpisy obniżające wartość	Nie	Nie	Nie
31 W przypadku odpisu obniżającego wartość, zdarzenie lub zdarzenia wywołujące odpis obniżający wartość	-	-	-
32 W przypadku odpisu obniżającego wartość, w pełni czy częściowo	-	-	-
33 W przypadku odpisu obniżającego wartość, trwale czy tymczasowo	-	-	-
34 W przypadku tymczasowego odpisu obniżającego wartość, opis mechanizmu odpisu obniżającego wartość	-	-	-
35 Pozycja w hierarchii podporządkowania w przypadku likwidacji (należy określić rodzaj instrumentu bezpośrednio uprzywilejowanego, w odniesieniu do danego instrumentu)	-	-	-
36 Niezgodne cechy przejściowe	Nie	Nie	Nie
37 Jeśli tak, należy określić niezgodne cechy	-	-	-

W kolejnych podrozdziałach omówiono główne pozycje w kapitale podstawowym Tier I. Grupa nie posiada pozycji kapitału dodatkowego Tier I oraz pozycji kapitału Tier II.

1.1. Kapitał podstawowy Tier I

Instrumenty kapitałowe w kapitale podstawowym Tier I w kwocie 9 399 691 tys. zł dotyczą jedynie kapitału zakładowego Banku, jako podmiotu dominującego i jego wartość wykazana jest zgodnie ze statutem oraz wpisem do rejestru przedsiębiorców według wartości nominalnej. Liczba akcji razem wynosi 262 470 034, wszystkie akcje są akcjami zwykłymi na okaziciela w całości opłacone, o wartości nominalnej jednej akcji wynoszącej 1 zł. Ażio emisyjne związane z ww. instrumentami kapitałowymi powstałe przy emisji akcji powyżej ich wartości nominalnej wynosi 9 137 221 tys. zł.

Zyski zatrzymane rozumiane jako zyski zatrzymane z poprzednich lat powiększone o uznane zyski z bieżącego okresu lub zyski roczne zgodnie z międzynarodowymi standardami rachunkowości wynoszą 267 tys. zł.

Zysk netto bieżącego okresu sprawozdawczego zweryfikowany przez biegłego rewidenta, pomniejszony o wszelkie możliwe do przewidzenia obciążenia i dywidendy, może być ujęty w kapitale podstawowym Tier I po uzyskaniu zezwolenia od Komisji Nadzoru Finansowego. Na dzień 31 grudnia 2016 roku w tej pozycji nie została uwzględniona żadna część zysku Banku za 2016 rok.

Skumulowane inne całkowite dochody, definiowane zgodnie z międzynarodowymi standardami rachunkowości, w kwocie -223 394 tys. zł prezentowane są po odliczeniu wszelkich obciążeń podatkowych dających się przewidzieć w chwili wyliczania tej kwoty, a przed zastosowaniem filtrów ostrożnościowych.

Pozostałe kapitały rezerwowe definiowane są jako kapitały w rozumieniu mających zastosowanie standardów rachunkowości, których ujawnienie jest wymagane zgodnie z tymi standardami rachunkowości, z wyjątkiem wszelkich kwot już uwzględnionych w ramach skumulowanych innych całkowitych dochodów lub zysków zatrzymanych. Prezentowane są po odliczeniu wszelkich obciążeń podatkowych dających się przewidzieć w chwili wyliczania tej kwoty i wynoszą 9 475 217 tys. zł.

Fundusze ogólnego ryzyka bankowego w kwocie 1 982 324 tys. zł są tworzone z zysku po opodatkowaniu zgodnie z Ustawą Prawo Bankowe.

1.2. Kapitał podstawowy Tier I – korekty regulacyjne

Wartości niematerialne (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego), które wynoszą 531 041 tys. zł, pomniejszają kapitał podstawowy Tier I.

Rezerwa odzwierciedlająca wartość godziwą związaną z zyskami lub stratami z tytułu instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne z tytułu instrumentów finansowych, które nie zostały wycenione według wartości godziwej, w tym przewidywanych przepływów pieniężnych w kwocie 32 177 tys. zł jest wyłączona z wartości skumulowanych innych całkowitych dochodów, zgodnie z art. 33 lit. a) Rozporządzenia 575/2013.

Niezrealizowane straty na instrumentach wycenianych według wartości godziwej, zgodnie z art. 467 Rozporządzenia 575/2013 przy zastosowaniu opcji narodowych zdefiniowanych w art. 171a Ustawy Prawo Bankowe, są uwzględnione w wysokości 100% w kapitale podstawowym Tier I, tj. w kwocie 304 916 tys. zł.

Niezrealizowane zyski na instrumentach wycenianych według wartości godziwej, zgodnie z art. 468 Rozporządzenia 575/2013 przy zastosowaniu opcji narodowych zdefiniowanych w art. 171a Ustawy Prawo Bankowe, są uwzględnione w wysokości 60% w kapitale podstawowym Tier I, tj. w kwocie 77 389 tys. zł.

Dodatkowe korekty wartości z tytułu ostrożnej wyceny tworzone są dla wszystkich aktywów wycenianych według wartości godziwej, zgodnie z art. 34 Rozporządzenia 575/2013 i wynoszą 45 839 tys. zł.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego opartego na przyszłej rentowności i niewynikającego z różnic przejściowych, zgodnie z art. 36 Rozporządzenia 575/2013 pomniejszają kapitał podstawowy Tier I, ale tylko w 60% (art. 469 Rozporządzenia 575/2013, przy zastosowaniu opcji narodowych zdefiniowanych w art. 171a Ustawy Prawo Bankowe), tj. w kwocie 18 876 tys. zł. Całkowita kwota aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego opartego na przyszłej rentowności i niewynikającego z różnic przejściowych wynosi 31 460 tys. zł.

2. Bufory kapitałowe

Od 1 stycznia 2016 roku weszła w życie Ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym w zakresie obejmującym bufory kapitałowe (dalej: „Ustawa o nadzorze makroostrożnościowym”). Zgodnie z tą ustawą, na dzień 31 grudnia 2016 roku Grupa posiada następujące bufory:

1. Wskaźnik bufora zabezpieczającego w wysokości 1,25%, którego wartość wynika z art. 84 Ustawy o nadzorze makroostrożnościowym,
2. Wskaźnik bufora innej instytucji o znaczeniu systemowym w wysokości 0,75%,
3. Wskaźnik bufora antycyklicznego specyficznego dla instytucji w wysokości 0,00%.

W dniu 4 października 2016 r. Komisja Nadzoru Finansowego, działając na podstawie art. 39 ust. 1 Ustawy o nadzorze makroostrożnościowym, wydała decyzję w przedmiocie zidentyfikowania Banku jako innej instytucji o znaczeniu systemowym oraz nałożeniu na Bank, na zasadzie indywidualnej i skonsolidowanej, bufora innej instytucji o znaczeniu systemowym w wysokości równoważnej 0,75% łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko, obliczonej zgodnie z art. 92 ust. 3 Rozporządzenia 575/2013.

Od dnia 1 stycznia 2016 r. wskaźnik bufora antycyklicznego wynosi 0% dla ekspozycji kredytowych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Wskaźnik w tej wysokości obowiązuje do czasu zmiany jego poziomu przez Ministra Rozwoju i Finansów w drodze rozporządzenia. Na dzień 31 grudnia 2016 takie rozporządzenie nie zostało wydane.

Grupa wylicza wskaźnik bufora antycyklicznego specyficznego dla danej instytucji uwzględniając w wyliczeniach wartość wszystkich ekspozycji kredytowych w innych krajach i odpowiedniej dla tych krajów wartości bufora antycyklicznego.

W tabeli nr 4 zaprezentowano informację dotyczącą rozkładu geograficznego odnośnych ekspozycji kredytowych, zgodnie z Rozporządzeniem Delegowanym Komisji (UE) 2015/1555 z dnia 28 maja 2015 r. uzupełniającym rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych dotyczących ujawniania informacji na temat przestrzegania przez instytucje wymogu w zakresie bufora antycyklicznego (art. 440. Rozporządzenia 575/2013).

Tabela 4. Rozkład geograficzny odnośnych ekspozycji kredytowych na potrzeby obliczania bufora antycyklicznego (w tys. zł).

31.12.2016	OGÓLNE EKSPOZYCJE KREDYTOWE		EKSPOZYCJA ZALICZANA DO PORTFELA HANDLOWEGO		EKSPOZYCJA SEKURYTYZACYJNA			WYMOGI W ZAKRESIE FUNDUSZY WŁASNYCH			WAGI STOSOWANE PRZY WYMOGU W ZAKRESIE FUNDUSZY WŁASNYCH	WSKAŹNIK BUFORA ANTYCYKLICZNEGO (%)	
	WARTOŚĆ EKSPOZYCJI WEDŁUG METODY STANDARDOWEJ	WARTOŚĆ EKSPOZYCJI WEDŁUG METODY IRB	SUMA DŁUGICH I KRÓTKICH POZYCJI PORTFELA HANDLOWEGO	WARTOŚĆ EKSPOZYCJI ZALICZONYCH DO PORTFELA HANDLOWEGO WEDŁUG METODY MODELU WEWNĘTRZNYCH	WARTOŚĆ EKSPOZYCJI WEDŁUG METODY STANDARDOWEJ	WARTOŚĆ EKSPOZYCJI WEDŁUG METODY IRB	Z CZEGO: OGÓLNE EKSPOZYCJE KREDYTOWE	Z CZEGO: EKSPOZYCJE ZALICZONE DO PORTFELA HANDLOWEGO	Z CZEGO: EKSPOZYCJE SEKURYTYZACYJNE	OGÓLEM			
	010	020	030	040	050	060	070	080	090	100	110	120	
010	Podział według państwa												
PL	Polska	123 254 470	-	67 534	-	-	-	7 746 090	5 404	-	7 751 494	0,98	0,0
SE	Szwecja	426 662	-	-	-	-	-	34 107	-	-	34 107	0,00	1,5
GB	Wielka Brytania	304 841	-	-	-	-	-	15 248	-	-	15 248	0,00	0,0
LU	Luksemburg	290 255	-	-	-	-	-	23 220	-	-	23 220	0,00	0,0
UA	Ukraina	211 663	-	-	-	-	-	16 910	-	-	16 910	0,00	-
IT	Włochy	160 291	-	-	-	-	-	12 754	-	-	12 754	0,00	0,0
DE	Niemcy	125 308	-	-	-	-	-	9 973	-	-	9 973	0,00	0,0
US	Stany Zjednoczone	88 136	-	-	-	-	-	7 706	-	-	7 706	0,00	0,0
BS	Bahamy	76 641	-	-	-	-	-	6 131	-	-	6 131	0,00	-
FR	Francja	66 929	-	-	-	-	-	5 344	-	-	5 344	0,00	0,0
HR	Chorwacja	36 786	-	-	-	-	-	2 943	-	-	2 943	0,00	0,0
IL	Izrael	36 600	-	-	-	-	-	2 624	-	-	2 624	0,00	-
CH	Szwajcaria	31 864	-	-	-	-	-	2 516	-	-	2 516	0,00	-
TR	Turcja	31 243	-	-	-	-	-	2 499	-	-	2 499	0,00	0,0
CY	Cypr	26 592	-	-	-	-	-	3 174	-	-	3 174	0,00	0,0
RU	Rosja	23 183	-	-	-	-	-	1 854	-	-	1 854	0,00	0,0
BE	Belgia	19 422	-	-	-	-	-	1 529	-	-	1 529	0,00	0,0
LT	Litwa	11 106	-	-	-	-	-	888	-	-	888	0,00	0,0
NO	Norwegia	8 346	-	-	-	-	-	668	-	-	668	0,00	1,5
NL	Holandia	6 731	-	-	-	-	-	530	-	-	530	0,00	0,0
AT	Austria	5 896	-	-	-	-	-	471	-	-	471	0,00	0,0
LI	Lichtenstein	5 824	-	-	-	-	-	466	-	-	466	0,00	-
SI	Słowenia	4 932	-	-	-	-	-	395	-	-	395	0,00	0,0
FI	Finlandia	2 339	-	-	-	-	-	187	-	-	187	0,00	0,0

31.12.2016	OGÓLNE EKSPozyCJE KREDYTOWE		EKSPozyCJA ZALICZANA DO PORTFELA HANDLOWEGO		EKSPozyCJA SEKURTYZACYJNA			WYMOGI W ZAKRESIE FUNDUSZY WŁASNYCH			WAGI STOSOWANE PRZY WYMOGU W ZAKRESIE FUNDUSZY WŁASNYCH	WSKAŹNIK BUFORA ANTYCYKLICZNEGO (%)	
	WARTOŚĆ EKSPozyCJI WEDŁUG METODY STANDARDOWEJ	WARTOŚĆ EKSPozyCJI WEDŁUG METODY IRB	SUMA DŁUGICH I KRÓTKICH POZYCJI PORTFELA HANDLOWEGO	WARTOŚĆ EKSPozyCJI ZALICZONYCH DO PORTFELA HANDLOWEGO WEDŁUG METODY MODELII WEWNĘTRZNYCH	WARTOŚĆ EKSPozyCJI WEDŁUG METODY STANDARDOWEJ	WARTOŚĆ EKSPozyCJI WEDŁUG METODY IRB	Z CZEGO: OGÓLNE EKSPozyCJE KREDYTOWE	Z CZEGO: EKSPozyCJE ZALICZONE DO PORTFELA HANDLOWEGO	Z CZEGO: EKSPozyCJE SEKURTYZACYJNE	OGÓLEM			
	010	020	030	040	050	060	070	080	090	100	110	120	
DK	Dania	2 216	-	-	-	-	-	177	-	-	177	0,00	0,0
RO	Rumunia	2 088	-	-	-	-	-	168	-	-	168	0,00	0,0
CZ	Republika Czeska	1 559	-	-	-	-	-	127	-	-	127	0,00	-
BA	Bośnia i Hercegowina	1 105	-	-	-	-	-	88	-	-	88	0,00	-
SK	Słowacja	1 064	-	-	-	-	-	82	-	-	82	0,00	0,0
HU	Węgry	925	-	-	-	-	-	77	-	-	77	0,00	0,0
IE	Irlandia	863	-	-	-	-	-	69	-	-	69	0,00	0,0
LV	Łotwa	828	-	-	-	-	-	67	-	-	67	0,00	0,0
BY	Białoruś	776	-	-	-	-	-	62	-	-	62	0,00	-
PK	Pakistan	753	-	-	-	-	-	69	-	-	69	0,00	-
KZ	Kazachstan	716	-	-	-	-	-	57	-	-	57	0,00	-
AZ	Azerbejdżan	707	-	-	-	-	-	57	-	-	57	0,00	-
CA	Kanada	598	-	-	-	-	-	51	-	-	51	0,00	-
ES	Hiszpania	492	-	-	-	-	-	30	-	-	30	0,00	0,0
RS	Serbia	465	-	-	-	-	-	37	-	-	37	0,00	-
ID	Indonezja	278	-	-	-	-	-	22	-	-	22	0,00	0,0
GR	Grecja	260	-	-	-	-	-	21	-	-	21	0,00	0,0
BG	Bulgaria	247	-	-	-	-	-	20	-	-	20	0,00	0,0
EE	Estonia	246	-	-	-	-	-	20	-	-	20	0,00	0,0
AL	Albania	242	-	-	-	-	-	19	-	-	19	0,00	-
SM	San Marino	226	-	-	-	-	-	18	-	-	18	0,00	-
EC	Ekwador	212	-	-	-	-	-	17	-	-	17	0,00	-
MD	Moldawia	172	-	-	-	-	-	14	-	-	14	0,00	-
MK	Macedonia	172	-	-	-	-	-	14	-	-	14	0,00	-
PT	Portugalia	130	-	-	-	-	-	8	-	-	8	0,00	0,0
KR	Republika Korei	120	-	-	-	-	-	14	-	-	14	0,00	0,0

31.12.2016	OGÓLNE EKSPozyCJE KREDYTOWE		EKSPozyCJA ZALICZANA DO PORTFELA HANDLOWEGO		EKSPozyCJA SEKURTYZACYJNA			WYMOGI W ZAKRESIE FUNDUSZY WŁASNYCH			WAGI STOSOWANE PRZY WYMOGU W ZAKRESIE FUNDUSZY WŁASNYCH	WSKAŹNIK BUFORA ANTYCYKLICZNEGO (%)	
	WARTOŚĆ EKSPozyCJI WEDŁUG METODY STANDARDOWEJ	WARTOŚĆ EKSPozyCJI WEDŁUG METODY IRB	SUMA DŁUGICH I KRÓTKICH POZYCJI PORTFELA HANDLOWEGO	WARTOŚĆ EKSPozyCJI ZALICZONYCH DO PORTFELA HANDLOWEGO WEDŁUG METODY MODELII WEWNĘTRZNYCH	WARTOŚĆ EKSPozyCJI WEDŁUG METODY STANDARDOWEJ	WARTOŚĆ EKSPozyCJI WEDŁUG METODY IRB	Z CZEGO: OGÓLNE EKSPozyCJE KREDYTOWE	Z CZEGO: EKSPozyCJE ZALICZONE DO PORTFELA HANDLOWEGO	Z CZEGO: EKSPozyCJE SEKURTYZACYJNE	OGÓLEM			
	010	020	030	040	050	060	070	080	090	100	110	120	
IN	Indie	116	-	-	-	-	-	9	-	-	9	0,00	-
EG	Egipt	98	-	-	-	-	-	8	-	-	8	0,00	-
NG	Nigeria	94	-	-	-	-	-	11	-	-	11	0,00	-
ZA	Republika Południowej Afryki	88	-	-	-	-	-	5	-	-	5	0,00	0,0
KG	Kirgistan	56	-	-	-	-	-	4	-	-	4	0,00	-
MT	Malta	36	-	-	-	-	-	3	-	-	3	0,00	0,0
VG	Brytyjskie Wyspy Dziewicze	32	-	-	-	-	-	3	-	-	3	0,00	-
HK	Hong Kong	20	-	-	-	-	-	2	-	-	2	0,00	0,625
AF	Afganistan	11	-	-	-	-	-	1	-	-	1	0,00	-
AE	Zjednoczone Emiraty Arabskie	9	-	-	-	-	-	1	-	-	1	0,00	-
BZ	Belize	9	-	-	-	-	-	1	-	-	1	0,00	-
BR	Brazylia	6	-	-	-	-	-	1	-	-	1	0,00	0,0
SG	Singapur	6	-	-	-	-	-	1	-	-	1	0,00	-
AM	Armenia	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,00	-
CG	Kongo	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,00	-
CM	Kamerun	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,00	-
DZ	Algieria	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,00	-
MC	Monako	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,00	-
TH	Tajlandia	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,00	-
AU	Australia	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,00	0,0
BM	Bermudy	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,00	-
CV	Zielony Przylądek	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,00	-
GE	Gruzja	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,00	-
TN	Tunezja	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,00	-
020	Ogółem	125 274 120	-	67 534	-	-	-	7 899 682	5 404	-	7 905 086	1,00	

W tabeli nr 5 zaprezentowano kwotę specyficznego dla instytucji bufora antycyklicznego.

Tabela 5. Kwota specyficznego dla instytucji bufora antycyklicznego (w tys. zł).

		31.12.2016
010	Łączna kwota ekspozycji na ryzyko	113 109 295
020	Specyficzny dla instytucji wskaźnik bufora antycyklicznego (%)	0,00
030	Wymóg w zakresie specyficznego dla instytucji bufora antycyklicznego	-

3. Ocena adekwatności kapitałowej na płaszczyźnie wymogów regulacyjnych

Celem dokonania oceny adekwatności kapitałowej jest spełnienie wymogów zawartych w obowiązujących regulacjach zewnętrznych, które mają na celu zapewnienie, aby banki utrzymywały minimalny wymagany poziom kapitału wyliczony na ogólnych zasadach. Wyliczenia regulacyjnych wymogów kapitałowych na poziomie skonsolidowanym, na dzień 31 grudnia 2016 roku, dokonano w oparciu o postanowienia Rozporządzenia 575/2013, przy zastosowaniu następujących metod (poniżej w nawiasach podano odwołanie do fragmentów Rozporządzenia 575/2013):

- metoda standardowa oceny ryzyka kredytowego (Część III, Tytuł II, Rozdział 2),
- kompleksowa metoda ujmowania zabezpieczeń finansowych do ograniczania ryzyka kredytowego (Część III, Tytuł II, Rozdział 4),
- metoda wyceny według wartości rynkowej z tytułu ryzyka kontrahenta (Część III, Tytuł II, Rozdział 6),
- metoda standardowa oceny ryzyka szczególnego pozycji oraz metoda oparta na duracji oceny ryzyka ogólnego pozycji instrumentów dłużnych (Część III, Tytuł IV, Rozdział 2, Sekcja 2),
- metoda standardowa oceny ryzyka ogólnego i szczególnego instrumentów kapitałowych (Część III, Tytuł IV, Rozdział 2, Sekcja 3),
- metoda standardowa z tytułu wniesionych z góry wkładów do funduszu kwalifikującego się kontrahenta centralnego na wypadek niewykonania zobowiązania (Część III, Tytuł II, Rozdział 6),
- metoda standardowa oceny ryzyka walutowego (Część III, Tytuł IV, Rozdział 3),
- metoda uproszczona oceny ryzyka cen towarów (Część III, Tytuł IV, Rozdział 4),
- metoda standardowa wyliczenia korekty wyceny kredytowej instrumentów pochodnych (Część III, Tytuł VI),
- zaawansowana metoda pomiaru ryzyka operacyjnego (Część III, Tytuł III, Rozdział 4) dla Banku oraz metoda standardowa (Część III, Tytuł III, Rozdział 3) dla spółek zależnych Banku.

Minimalna wartość współczynników kapitałowych wymagana przez prawo jest równa 10,0% dla TCR oraz 8,0% dla T1, co jest równe sumie minimalnej wartości zdefiniowanej w Rozporządzeniu 575/2013 (8,0% dla TCR i 6,0% dla T1) oraz wymogu połączonego bufora zdefiniowanego w Ustawie o nadzorze makroostrożnościowym (łącznie 2,0% zgodnie z Rozdziałem 2). Zgodnie z rekomendacją Komisji Nadzoru Finansowego łączny współczynnik kapitałowy Grupy, po uwzględnieniu bufora innej instytucji o znaczeniu systemowym w wysokości 0,75%, powinien pozostawać na poziomie nie mniejszym niż 14,0%, a współczynnik kapitału Tier I na poziomie nie mniejszym niż 11,0%.

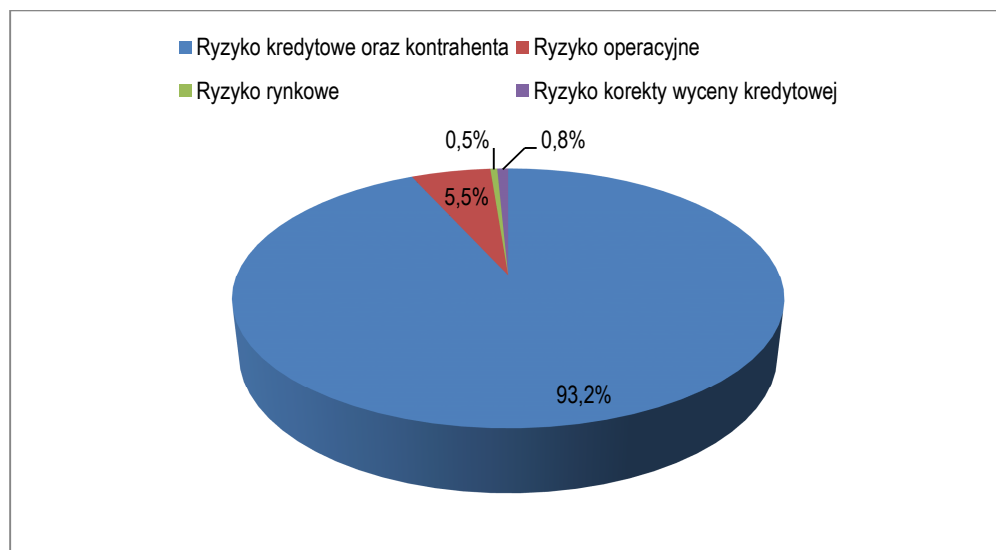
Dodatkowo, ponad opisane powyżej minimalne poziomy, Komisja Nadzoru Finansowego, na podstawie art. 138 ust. 1 pkt 2a) Ustawy Prawo Bankowe zaleciła bankom posiadającym znaczący udział kredytów hipotecznych denominowanych w CHF do utrzymywania dodatkowych wymogów kapitałowych. Pekao Bank Hipoteczny S.A., który jest podmiotem zależnym Banku, 19 października 2016 roku otrzymał zalecenie do utrzymywania dodatkowego wymogu kapitałowego w celu zabezpieczenia ryzyka wynikającego z walutowych kredytów hipotecznych dla gospodarstw domowych na poziomie 0,54 pp., który powinien składać się co najmniej w 75% z kapitału Tier I (co odpowiada 0,41 pp.). Bank ze względu na mały udział walutowych kredytów hipotecznych w portfelu kredytowym nie otrzymał analogicznego zalecenia od Komisji Nadzoru Finansowego. Wpływ dodatkowego wymogu kapitałowego nałożonego na Pekao Bank Hipoteczny S.A. na skonsolidowany wymóg kapitałowy wynosi 0,01 pp. dla łącznego współczynnika kapitałowego oraz 0,0075 pp. dla współczynnika kapitału Tier I.

Wartość aktywów ważonych ryzykiem oraz wymogi kapitałowe z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka na dzień 31 grudnia 2016 roku przedstawia tabela nr 6 oraz rysunek nr 1, natomiast wybrane szczegółowe informacje dotyczące ryzyka kredytowego i operacyjnego zostały podane w następujących podrozdziałach niniejszego dokumentu.

Tabela 6. Aktywa ważone ryzykiem i regulacyjne wymogi kapitałowe (w tys. zł).

REGULACYJNE WYMOGI KAPITAŁOWE	31.12.2016	
	AKTYWA WAŻONE RYZYKIEM	WYMÓG KAPITAŁOWY
Ryzyko kredytowe oraz kontrahenta	105 524 335	8 441 947
w tym: z tytułu wkładu do funduszu kontrahenta centralnego na wypadek niewykonania zobowiązania	913	73
Ryzyko rynkowe:	550 281	44 023
Ryzyko walutowe	-	-
Ryzyko pozycji	550 281	44 023
Ryzyko cen towarów	-	-
Ryzyko rozliczenia, dostawy	-	-
Ryzyko korekty wyceny kredytowej	865 221	69 218
Przekroczenie limitu dużych ekspozycji	-	-
Ryzyko operacyjne	6 169 458	493 557
Całkowity wymóg kapitałowy	113 109 295	9 048 745
Łączny kapitał (kapitał Tier I + kapitał Tier II)		19 954 579
Współczynnik kapitału podstawowego Tier I (%)		17,64
Współczynnik kapitału Tier I (%)		17,64
Łączny współczynnik kapitałowy (%)		17,64

Rysunek 1. Regulacyjne wymogi kapitałowe.

W dalszej części ujawnień szczegółowo opisano poszczególne ryzyka, których wysokość obliczono w celu wyliczenia wartości współczynników kapitałowych Grupy.

3.1. Ryzyko kredytowe oraz kontrahenta

Na wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego oraz kontrahenta w kwocie 8 441 947 tys. zł, który stanowi 93,2% całkowitego wymogu kapitałowego Grupy, składają się następujące pozycje:

- wymóg kapitałowy z tytułu ekspozycji bilansowych podlegających ryzyku kredytowemu w kwocie 7 692 349 tys. zł,
- wymóg kapitałowy z tytułu udzielonych pozabilansowych zobowiązań warunkowych oraz transakcji pozabilansowych podlegających ryzyku kredytowemu w kwocie 602 979 tys. zł,
- wymóg kapitałowy z tytułu transakcji finansowania papierów wartościowych w kwocie 45 tys. zł,
- wymóg kapitałowy z tytułu instrumentów pochodnych oraz transakcji z długim terminem rozliczenia w kwocie 146 501 tys. zł,
- wymóg kapitałowy z tytułu wkładu do funduszu kontrahenta centralnego na wypadek niewykonania zobowiązania w kwocie 73 tys. zł.

W tabeli nr 7 przedstawiono strukturę całkowitej kwoty ekspozycji z tytułu ryzyka kredytowego oraz kontrahenta według klas ekspozycji (po rozliczeniu równoważących się transakcji i bez uwzględniania skutków ograniczenia ryzyka kredytowego) oraz średnią kwotę ekspozycji w danym okresie (ekspozycje bilansowe, ekspozycje z tytułu udzielonych pozabilansowych zobowiązań warunkowych oraz transakcji pozabilansowych, ekspozycje podlegające ryzyku kredytowemu kontrahenta) na dzień 31 grudnia 2016 roku.

Tabela 7. Całkowita kwota ekspozycji z tytułu ryzyka kredytowego oraz kontrahenta według klas ekspozycji (w tys. zł).

KLASA EKSPOZYCJI	CAŁKOWITA KWOTA EKSPOZYCJI	ŚREDNIA KWOTA EKSPOZYCJI
1 Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	38 398 223	30 922 418
2 Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	11 121 628	11 555 715
3 Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	601 641	633 413
4 Ekspozycje wobec wielostronnych banków rozwoju	-	-
5 Ekspozycje wobec organizacji międzynarodowych	-	-
6 Ekspozycje wobec instytucji	6 629 919	7 175 991
7 Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	78 315 012	76 654 456
8 Ekspozycje detaliczne	44 213 501	43 390 901
9 Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	28 321 164	27 191 446
10 Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązań	2 534 873	2 518 879
11 Ekspozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	-	-
12 Ekspozycje w postaci obligacji zabezpieczonych	-	-
13 Pozycje stanowiące pozycje sekurytyzacyjne	-	-
14 Ekspozycje wobec instytucji i przedsiębiorstw posiadających krótkoterminową ocenę kredytową	-	-
15 Ekspozycje w postaci jednostek uczestnictwa lub udziałów w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania	-	-
16 Ekspozycje kapitałowe	372 040	410 779
17 Inne pozycje	4 927 320	5 662 089
Razem	215 435 321	206 116 087

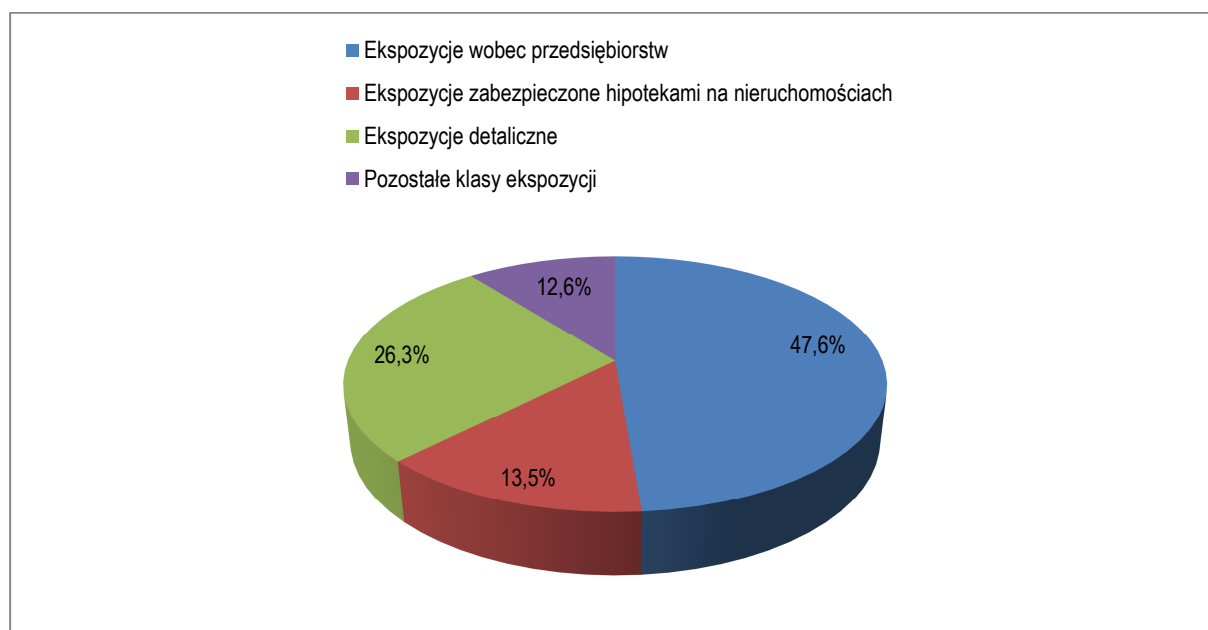
W tabeli nr 8 przedstawiono strukturę aktywów ważonych ryzykiem i wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego oraz kontrahenta według klas ekspozycji bez wymogu kapitałowego z tytułu wkładu do funduszu kontrahenta centralnego na wypadek niewykonania zobowiązania na dzień 31 grudnia 2016 roku.

Tabela 8. Aktywa ważone ryzykiem i wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego oraz kontrahenta bez wymogu kapitałowego z tytułu wkładu do funduszu kontrahenta centralnego na wypadek niewykonania zobowiązania według klas ekspozycji (w tys. zł).

KLASA EKSPOZYCJI	31.12.2016	
	AKTYWA WAŻONE RYZYKIEM	WYMÓG KAPITAŁOWY
1 Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	2 941 361	235 309
2 Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	2 336 140	186 891
3 Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	84 344	6 748
4 Ekspozycje wobec wielostronnych banków rozwoju	-	-
5 Ekspozycje wobec organizacji międzynarodowych	-	-
6 Ekspozycje wobec instytucji	2 030 730	162 458
7 Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	50 234 287	4 018 743
8 Ekspozycje detaliczne	27 750 613	2 220 048
9 Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	14 192 660	1 135 413
10 Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązań	3 090 083	247 207
11 Ekspozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	-	-
12 Ekspozycje w postaci obligacji zabezpieczonych	-	-
13 Pozycje stanowiące pozycje sekurytyzacyjne	-	-
14 Ekspozycje wobec instytucji i przedsiębiorstw posiadających krótkoterminową ocenę kredytową	-	-
15 Ekspozycje w postaci jednostek uczestnictwa lub udziałów w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania	-	-
16 Ekspozycje kapitałowe	576 520	46 122
17 Inne pozycje	2 286 684	182 935
Razem	105 523 422	8 441 874

Na rysunku nr 2 zostały przedstawione klasy ekspozycji o największym udziale w całkowitym wymogu kapitałowym z tytułu ryzyka kredytowego oraz kontrahenta. Są to: ekspozycje wobec przedsiębiorstw, ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach oraz ekspozycje detaliczne.

Rysunek 2. Klasy ekspozycji o największym udziale w całkowitym wymogu z tytułu ryzyka kredytowego oraz kontrahenta.

W tabelach nr 9 – 15 zaprezentowano szczegółowe informacje na temat ekspozycji Grupy na ryzyko kredytowe oraz kontrahenta, zgodnie z wymaganiami stawianymi przez art. 442 Rozporządzenia 575/2013.

Tabela 9. Rozkład geograficzny ekspozycji według krajów (w tys. zł).

KLASA EKSPOZYCJI (*)	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	RAZEM
Polska	38 070 356	11 121 628	601 641	-	-	964 563	74 862 937	44 199 917	28 301 718	2 275 834	-	-	-	-	-	309 558	4 600 403	205 308 554
Niemcy	-	-	-	-	-	1 623 166	308 680	1 909	3 322	2 233	-	-	-	-	-	-	90 802	2 030 112
Wielka Brytania	-	-	-	-	-	1 529 527	367 054	917	4 806	122	-	-	-	-	-	-	55 088	1 957 514
Francja	-	-	-	-	-	1 056 291	4 099	698	1 187	590	-	-	-	-	-	-	62 527	1 125 392
Włochy	-	-	-	-	-	435 436	601 271	2 267	2 290	152	-	-	-	-	-	-	55 317	1 096 733
Holandia	-	-	-	-	-	149 764	527 946	472	1 230	4	-	-	-	-	-	-	3 522	682 938
Stany Zjednoczone	327 613	-	-	-	-	91 351	152	544	699	16 924	-	-	-	-	-	60 572	9 403	507 258
Austria	254	-	-	-	-	434 055	40 446	151	508	2	-	-	-	-	-	-	3 817	479 233
Szwecja	-	-	-	-	-	452	440 943	683	1 563	3	-	-	-	-	-	-	68	443 712
Luksemburg	-	-	-	-	-	3 638	413 527	-	-	1 865	-	-	-	-	-	-	365	419 395
Pozostałe kraje	-	-	-	-	-	341 676	747 957	5 943	3 841	237 144	-	-	-	-	-	1 910	46 008	1 384 480
Razem	38 398 223	11 121 628	601 641	-	-	6 629 919	78 315 012	44 213 501	28 321 164	2 534 873	-	-	-	-	-	372 040	4 927 320	215 435 321

(*) Numeracja klas ekspozycji zgodna z tabelą nr 7.

Tabela 10. Struktura ekspozycji według typu klienta (w tys. zł).

KLASA EKSPOZYCJI (*)	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	RAZEM
Banki centralne	9 330 775	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9 330 775
Institucje kredytowe	-	-	-	-	-	6 206 003	125 770	-	-	546	-	-	-	-	-	-	121 798	6 454 117
Sektor instytucji rządowych i samorządowych	29 067 448	11 121 628	601 641	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1 185	40 791 902
Institucje finansowe inne niż instytucje kredytowe, w tym:	-	-	-	-	-	423 916	4 561 359	18 682	42 597	19 620	-	-	-	-	-	225 378	-	5 291 552
SME	-	-	-	-	-	-	22 203	18 683	140	-	-	-	-	-	-	-	-	41 026
Przedsiębiorstwa niefinansowe, w tym:	-	-	-	-	-	-	72 368 118	6 190 635	3 076 766	1 409 609	-	-	-	-	-	146 103	53 311	83 244 542
SME	-	-	-	-	-	-	509 571	4 931 665	859 296	-	-	-	-	-	-	-	-	6 300 532
Gospodarstwa domowe, w tym:	-	-	-	-	-	-	789 674	38 004 184	25 201 801	1 105 098	-	-	-	-	-	-	4 782	65 105 539
osoby fizyczne	-	-	-	-	-	-	112 890	35 082 470	25 049 571	936 429	-	-	-	-	-	-	2 588	61 183 948
SME	-	-	-	-	-	-	188 522	3 192 676	71 676	-	-	-	-	-	-	-	-	3 452 874
Inne aktywa	-	-	-	-	-	-	470 091	-	-	-	-	-	-	-	-	559	4 746 244	5 216 894
RAZEM	38 398 223	11 121 628	601 641	-	-	6 629 919	78 315 012	44 213 501	28 321 164	2 534 873	-	-	-	-	-	372 040	4 927 320	215 435 321

(*) Numeracja klas ekspozycji zgodna z tabelą nr 7.

Tabela 11. Zestawienie rezydualnych terminów zapadalności dla poszczególnych kategorii ekspozycji (w tys. zł).

KLASA EKSPOZYCJI (*)	DO 1 MIESIĄCA	OD 1 DO 3 MIESIĘCY	OD 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	OD 1 DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
(1)	10 701 548	573 688	5 548 442	12 960 212	8 614 333	38 398 223
(2)	330 685	53 207	554 505	4 424 120	5 759 111	11 121 628
(3)	186 453	1 649	32 807	82 011	298 721	601 641
(4)	-	-	-	-	-	-
(5)	-	-	-	-	-	-
(6)	1 150 238	126 990	343 151	2 268 364	2 741 176	6 629 919
(7)	15 490 032	5 933 477	16 390 872	26 294 836	14 205 795	78 315 012
(8)	5 047 232	992 925	1 561 806	9 255 874	27 355 664	44 213 501
(9)	630 763	68 439	406 862	1 727 506	25 487 594	28 321 164
(10)	2 003 814	6 676	187 915	0	336 468	2 534 873
(11)	-	-	-	-	-	-
(12)	-	-	-	-	-	-
(13)	-	-	-	-	-	-
(14)	-	-	-	-	-	-
(15)	-	-	-	-	-	-
(16)	378	-	-	-	371 662	372 040
(17)	2 775 209	11 544	2 383	2 109 869	28 315	4 927 320
Razem	38 316 352	7 768 595	25 028 743	59 122 792	85 198 839	215 435 321

(*) Numeracja klas ekspozycji zgodna z tabelą nr 7.

Definicja ekspozycji przeterminowanych

Grupa kwalifikuje ekspozycję jako przeterminowaną (past due) w przypadku, gdy kredytobiorca nie dokonał płatności dotyczącej kapitału i/lub odsetek w umownym terminie wymagalności. Grupa prezentuje całą ekspozycję jako przeterminowaną, bez względu na fakt, czy opóźnienie płatności dotyczy całej ekspozycji, czy tylko jej części (raty).

Definicja ekspozycji z utratą wartości

Zgodnie z zasadami MSR 39, Grupa kwalifikuje ekspozycję jako ekspozycję z utratą wartości w przypadku, gdy ocena utraty wartości ekspozycji skutkuje utworzeniem odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości.

Na każdy dzień bilansowy Grupa przeprowadza ocenę utraty wartości aktywów wycenianych w zamortyzowanym koszcie (zwanym „ekspozycjami kredytowymi”), poprzez analizę obiektywnych przesłanek utraty wartości. W procesie oceny utraty wartości Grupa uwzględnia wszystkie ekspozycje kredytowe, niezależnie od poziomu ryzyka poszczególnych ekspozycji kredytowych lub grup ekspozycji kredytowych.

Grupa dokonuje podziału ekspozycji kredytowych na ekspozycje indywidualnie znaczące i ekspozycje nieznaczące indywidualnie.

Grupa w odniesieniu do ekspozycji ocenianych indywidualnie stosuje następujący katalog przesłanek utraty wartości:

- opóźnienie w spłacie równe lub większe niż 90 dni w odniesieniu do kapitału, odsetek lub prowizji kredytowych i większe niż 2 dni robocze w odniesieniu do ekspozycji kredytowych wobec banków lub w przypadku należności od banków z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu,
- znaczące trudności finansowe dłużnika (w tym utrata pracy lub inne zdarzenie mogące wpłynąć na zdolność spłaty zadłużenia w przypadku osób fizycznych). Znaczące trudności finansowe podmiotu gospodarczego oznaczają sytuację ekonomiczno-finansową, która stanowi zagrożenie terminowej spłaty zobowiązań wobec Grupy, a zwłaszcza gdy ponoszone straty na działalności naruszają kapitały własne w 50%, z wyłączeniem projektów, które zakładają występowanie straty lub gdzie występuje zewnętrzne wsparcie finansowe (w formie np. dopłat do kapitału, udzielenia pożyczki, poręczenia/gwarancji przez podmiot powiązany lub inną osobę trzecią, konwersji pożyczki, emisji akcji lub obligacji),
- restrukturyzacja, jeżeli polega na przyznaniu ze względów ekonomicznych lub prawnych wynikających z trudności finansowych klienta udogodnienia, którego w innym przypadku Grupa by nie udzieliła. Udogodnienia, o których mowa w definicji, w konsekwencji prowadzą do uszczuplenia należności Grupy i w szczególności mogą polegać na: obniżeniu oprocentowania wierzytelności, zaniechaniu naliczania oprocentowania w określonym czasie od całości lub części wierzytelności, na umorzeniu części lub całości wierzytelności, w tym odsetek lub kapitału,

- obniżenie przez uznaną i powszechnie akceptowaną zewnętrzną instytucję oceny wiarygodności kredytowej (agencję ratingową) ratingu klienta, ratingu kraju – siedziby klienta, ratingu jakichkolwiek papierów dłużnych emitowanych przez klienta o co najmniej 4 klasy w skali włączając modyfikatory, w ciągu roku. Spadek ratingu kredytowego jednostki nie jest sam w sobie dowodem utraty wartości, jednakże może być potwierdzeniem utraty wartości, jeśli jest analizowany wraz z innymi dostępnymi informacjami,
- znaczące pogorszenie wyników analizy ratingowej lub scoringowej. Znaczące pogorszenie wyników analizy ratingowej oznacza spadek ratingu o 4 stopnie w skali i równoczesne przejście do grupy zagrożone w oparciu tylko o kryterium ratingu, z wyłączeniem sytuacji pogorszenia ratingu wynikających z sezonowości działalności i z wyłączeniem wpływu klasyfikacji do wewnętrznych klas ryzyka w systemie wspierającym proces monitorowania (Risk Management Tool – RMT) na rating. Spadek ratingu kredytowego klienta nie jest sam w sobie dowodem utraty wartości, jednakże może być potwierdzeniem utraty wartości, jeśli jest analizowany wraz z innymi dostępnymi informacjami,
- Grupa złożyła wnioski o wszczęcie postępowania egzekucyjnego lub powzięła wiadomość o prowadzeniu egzekucji wobec dłużnika,
- ekspozycja kredytowa jest kwestionowana przez dłużnika np. poprzez wszczęcie postępowania sądowego,
- wiarygodność stała się wymagalna w całości w wyniku wypowiedzenia umowy kredytowej,
- został złożony wniosek o ogłoszenie upadłości dłużnika lub wnioski o wszczęcie postępowania naprawczego,
- zanik aktywnego rynku na daną bilansową ekspozycję kredytową ze względu na trudności finansowe. Przesłanka ta może dotyczyć np. ekspozycji w instrumenty finansowe notowane na giełdach, gdy z uwagi na znaczne pogorszenie sytuacji finansowej emitenta (ewentualne bankructwo), płynność obrotu tymi aktywami jest na tyle niska, że wiarygodne ustalenie ceny aktywów nie jest możliwe,
- został ustanowiony zarząd komisyjny lub dłużnik zawiesił działalność,
- nieznanne miejsce pobytu i nieujawniony majątek dłużnika.

Grupa w odniesieniu do ekspozycji ocenianych grupowo stosuje następujący katalog przesłanek utraty wartości:

- przeterminowanie ekspozycji kredytowej klienta na datę bilansową w odniesieniu do kapitału, odsetek lub prowizji kredytowych równe lub większe niż 90 dni,
- znaczące trudności finansowe dłużnika, w tym utrata pracy lub inne zdarzenie mogące wpłynąć na zdolność spłaty zadłużenia,
- nieznanne miejsce pobytu i nieujawniony majątek dłużnika detalicznego oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą.

W przypadku identyfikacji przesłanki lub przesłanek utraty wartości dla co najmniej jednej ekspozycji wobec danego kredytobiorcy, Grupa poddaje ocenie utraty wartości wszystkie ekspozycje kredytowe wobec tego kredytobiorcy.

Opis strategii określenia korekt z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego

Grupa ustalając wartość ekspozycji stosuje następujące korekty z tytułu szczególnego ryzyka kredytowego:

- korekty dotyczące odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości ekspozycji indywidualnie znaczących,
- korekty dotyczące odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości ekspozycji indywidualnie nieznaczących, wyznaczonych w ramach oceny grupowej,
- korekty dotyczące odpisów na straty poniesione w wyniku zaistniałych, ale jeszcze niezareportowanych zdarzeń (zwanymi „odpisami IBNR”), dla ekspozycji bez rozpoznanej utraty wartości.

Zgodnie z art. 1 Rozporządzenia Delegowanego Komisji (UE) nr 183/2014 z dnia 20 grudnia 2013 r. uzupełniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych dotyczących określenia sposobu obliczania korekt z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego, przy ustalaniu wartości ekspozycji Bank uwzględni tylko te kwoty korekt z tytułu ogólnego i szczególnego ryzyka kredytowego, o które został obniżony kapitał podstawowy Tier I Banku, w celu odzwierciedlenia strat związanych wyłącznie z ryzykiem kredytowym zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości i uznanych jako takie w rachunku zysków i strat niezależnie od tego, czy wynikają one z utraty wartości, korekt wartości czy rezerw na pozycje pozabilansowe.

Dla wszystkich ekspozycji kredytowych, które utraciły wartość, Grupa wyznacza wartość odpisu aktualizującego jako różnicę pomiędzy wartością bilansową ekspozycji kredytowej, a wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych, zdyskontowanych z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej z momentu rozpoznania utraty wartości. Wartość bilansowa ekspozycji kredytowej obniżana jest poprzez zastosowanie konta odpisu aktualizującego.

Dla wszystkich ekspozycji indywidualnie znaczących, które na datę bilansową utraciły wartość, Grupa wyznacza wartość odpisu aktualizującego (straty z tytułu utraty wartości) w ramach oceny indywidualnej. Ocena indywidualna przeprowadzana jest przez pracowników Grupy i polega na indywidualnej weryfikacji wystąpienia utraty wartości ekspozycji kredytowych oraz prognozie przyszłych przepływów pieniężnych wynikających z przejęcia zabezpieczeń, pomniejszonych o koszty przejęcia i sprzedaży lub z innych źródeł spłat. Grupa przeprowadza regularne przeglądy mające na celu porównanie oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych i wykorzystanych do wyznaczenia indywidualnych odpisów aktualizujących z rzeczywistymi zrealizowanymi przepływami pieniężnymi.

Dla wszystkich ekspozycji nieznaczących indywidualnie, które na datę bilansową utraciły wartość, Grupa wyznacza wartość odpisu aktualizującego (straty z tytułu utraty wartości) w ramach oceny grupowej. Każda ekspozycja oceniana grupowo przypisywana jest do jednej z grup o podobnej charakterystyce ryzyka na podstawie rodzaju kredytobiorcy, rodzaju produktu kredytowego, okresu opóźnienia w spłacie lub innych istotnych czynników wpływających na zdolność dłużnika do spłaty całości zobowiązania zgodnie z warunkami umowy (na przykład wartość nieruchomości będącej zabezpieczeniem kredytu hipotecznego). Przyszłe przepływy pieniężne szacowane są na podstawie danych historycznych o przepływach pieniężnych i ponoszonych stratach dla ekspozycji o podobnych charakterystykach ryzyka kredytowego do charakterystyki ekspozycji, które znajdują się w poszczególnych grupach. Wykorzystywane dane historyczne w przypadkach, dla których jest to konieczne, są odpowiednio korygowane na podstawie najaktualniejszych danych w celu wyeliminowania czynników wpływających w przeszłości na dane historyczne i niewystępujących obecnie. Grupa przeprowadza regularne przeglądy stosowanych wartości stóp odzysku (RR) oraz metodologii i założeń przyjętych do szacowania przyszłych przepływów pieniężnych dla poszczególnych grup ekspozycji kredytowych.

Dla wszystkich ekspozycji kredytowych, dla których Grupa nie zidentyfikowała utraty wartości, tworzony jest odpis na straty poniesione w wyniku zaistniałych, ale jeszcze niezareportowanych zdarzeń (zwany „odpisem IBNR”). W ramach oceny IBNR Grupa szacuje stratę wynikającą ze zdarzeń, które na datę bilansową nie zostały jeszcze zareportowane i nie zidentyfikowano przesłanek utraty wartości, ale zdarzenia miały miejsce przed datą bilansową i strata została poniesiona. Podczas szacunku odpisu IBNR zakłada się, że istnieje kilkumiesięczny okres od daty zaistnienia obiektywnej przesłanki utraty wartości do daty jej zareportowania, zwany okresem identyfikacji straty (LIP). Wartości parametru LIP Grupa szacuje na podstawie analiz statystycznych wykorzystujących dane historyczne. Grupa stosuje różne okresy identyfikacji straty dla różnych grup ekspozycji kredytowych biorąc pod uwagę w szczególności segment klienta, rodzaj produktu i sposób zabezpieczenia ekspozycji. Aktualizacja wartości parametrów LIP dokonywana jest przynajmniej raz na rok.

Wartość odpisu IBNR wyznaczana jest jako iloczyn prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania (PD) w okresie identyfikacji straty (PD_LIP) i straty z tytułu utraty wartości, szacowanej analogicznie jak odpis grupowy dla wartości ekspozycji na moment niewykonania zobowiązania (EAD). Grupa szacuje wartości parametru EAD na podstawie danych historycznych. Grupa szacuje wartości parametru PD_LIP wykorzystując wartości PD wyznaczone przez modele bazylejskie i wykonując odpowiednią transformację uwzględniającą skrócenie okresu identyfikacji straty do przyjętych długości LIP i korektę Point-in-Time. W ramach transformacji Grupa przeprowadza raz na miesiąc kalibrację wartości parametru PD do najbardziej aktualnych zrealizowanych wartości PD_LIP. Tak oszacowane wartości PD_LIP jak najlepiej odzwierciedlają aktualne warunki ekonomiczne, a model stosowany do ich wyznaczania jest typu „Point-In-Time”.

Ze względu na stosowanie Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej, Grupa nie stosuje korekt z tytułu ogólnego ryzyka kredytowego.

Tabela 12. Ekspozycje o utraconej wartości i ekspozycje przeterminowane według typu klienta (w tys. zł).

TYP KLIENTA	EKSPOZYCJE BRUTTO O UTRACONEJ WARTOŚCI	EKSPOZYCJE BRUTTO PRZETERMINOWANE	KOREKTA Z TYTUŁU SZCZEGÓLNEGO RYZYKA KREDYTOWEGO	W TYM: DLA EKSPOZYCJI O UTRACONEJ WARTOŚCI
Banki centralne	-	-	-	-
Instytucje kredytowe	17 992	19 100	19 080	7 650
Sektor instytucji rządowych i samorządowych	769	266	36 809	6
Instytucje finansowe inne niż instytucje kredytowe	71 849	73 986	93 682	49 395
Przedsiębiorstwa niefinansowe	5 128 072	4 520 987	2 862 017	2 473 176
Gospodarstwa domowe	2 998 522	4 495 437	2 084 485	1 633 274
Razem	8 217 204	9 109 776	5 096 073	4 163 501

Tabela 13. Rozkład geograficzny ekspozycji o utraconej wartości i ekspozycji przeterminowanych według krajów (w tys. zł).

KRAJ	EKSPOZYCJE BRUTTO O UTRACONEJ WARTOŚCI	EKSPOZYCJE BRUTTO PRZETERMINOWANE	KOREKTA Z TYTUŁU SZCZEGÓLNEGO RYZYKA KREDYTOWEGO	W TYM: DLA EKSPOZYCJI O UTRACONEJ WARTOŚCI
Polska	7 746 495	8 630 436	4 862 489	3 946 803
Ukraina	319 487	319 501	110 521	110 520
Niemcy	56 408	56 999	55 153	54 180
Luksemburg	40 989	40 989	39 983	27 868
Cypr	26 900	26 900	725	724
Francja	11 460	11 957	11 013	11 010
Stany Zjednoczone	4 331	4 600	4 069	4 042
Indonezja	4 179	4 179	3 901	3 901
Rosja	3 962	4 522	3 697	3 696
Pozostałe kraje	2 993	9 693	4 522	757
Razem	8 217 204	9 109 776	5 096 073	4 163 501

Tabela 14. Uzgodnienie zmian stanu korekt dla ekspozycji o utraconej wartości (w tys. zł). (*)

	STAN NA 31.12.2015	ZMNIJSZENIA		STAN NA 31.12.2016 (*)	ZMIANA W OKRESIE
		SPISANIE Z BILANSU	INNE KOREKTY		
Ekspozycje bilansowe	4 479 425	-584 061	257 285	4 152 649	-326 776
Ekspozycje pozabilansowe	19 387	-	-8 535	10 852	-8 535
Razem	4 498 812	-584 061	248 750	4 163 501	-335 311

(*) Przy ustalaniu wartości ekspozycji Grupa uwzględnia tylko te kwoty korekt z tytułu ogólnego i szczególnego ryzyka kredytowego, o które został obniżony kapitał podstawowy Tier I Grupy, w celu odzwierciedlenia strat związanych wyłącznie z ryzykiem kredytowym zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości i uznanych jako takie w rachunku zysków i strat niezależnie od tego, czy wynikają one z utraty wartości, korekt wartości czy rezerw na pozycje pozabilansowe.

Stosowane techniki ograniczenia ryzyka kredytowego

Grupa wypracowała ścisłą politykę zarządzania zabezpieczeniami, akceptowanymi przez Bank dla kredytów i gwarancji. Polityka zarządzania zabezpieczeniami jest odzwierciedlona w postaci wewnętrznych reguł i regulacji w Banku, odnoszących się do reguł nadzorczych, zawartych w Rozporządzeniu 575/2013.

Najczęściej spotykane zabezpieczenia pożyczek i kredytów, które są przyjmowane zgodnie z polityką Grupy w tym zakresie, są następujące:

ZABEZPIECZENIA	ZASADY SZACOWANIA WARTOŚCI ZABEZPIECZEŃ
HIPOTEKI	
– komercyjne	Wartość zabezpieczenia powinna zostać określona na podstawie wyceny rynkowej dokonanej przez rzeczoznawcę. Dopuszczalne są inne, indywidualne udokumentowane źródła wyceny np. oferta kupna, wartość zależna od etapu procedury przetargowej, itp.
– mieszkalne	
ZASTAW REJESTROWY / PRZEWŁASZCZENIE:	
– zapasy	Wartość określana na podstawie wiarygodnych źródeł takich jak kwota z umowy zastawu, wartość z aktualnego sprawozdania finansowego, wartość wpisana w polisę ubezpieczeniową, wartości kwotowanej na giełdzie, wartość wynikająca z zaawansowanego etapu windykacji poparta odpowiednimi dokumentami np. wycenami komornika lub syndyka.
– maszyny i urządzenia	Wartość określana na podstawie wyceny rynkowej rzeczoznawcy lub wartość bieżąca określona na podstawie innych wiarygodnych źródeł jak aktualna oferta kupna, ewidencja środków trwałych dłużnika, udokumentowana kwota podana przez komornika lub syndyka, itp.
– samochody	Wartość jest określona na podstawie dostępnych tabel (np. firm ubezpieczeniowych) wartości samochodu w zależności od marki, wieku, ceny początkowej, ewentualnie innych wiarygodnych źródeł wyceny np. kwoty wpisanej w polisę ubezpieczeniową.
– inne	Wartość jest ustalana indywidualnie w zależności od przedmiotu. Wycena powinna pochodzić z wiarygodnego źródła z uwzględnieniem powyższych wskazówek.
– papiery wartościowe i środki pieniężne	Wartość określana na podstawie indywidualnie szacowanej wartości rynkowej. Stopa odzysku powinna zostać oszacowana ostrożnie, aby uwzględnić dużą zmienność ceny niektórych papierów wartościowych.
CESJA WIERZYTELNOŚCI	
– od kontrahenta mającego rating inwestycyjny przyznany przez niezależną agencję ratingową lub wewnętrzny system ratingowy Banku	Wartość określana na podstawie indywidualnie szacowanej wysokości wierzytelności.
– od pozostałych kontrahentów	Wartość określana na podstawie indywidualnie szacowanej wysokości wierzytelności.
GWARANCJE/ PORĘCZENIA (W TYM WEKSŁOWE) / PRZYSTĄPIENIE DO DŁUGU	
– od banków i Skarbu Państwa	Do wysokości kwoty gwarantowanej.
– od innych kontrahentów mających dobrą sytuację finansową w szczególności potwierdzoną ratingiem inwestycyjnym przyznanym przez niezależną agencję ratingową lub wewnętrznym ratingiem Banku	Wartość określana na podstawie indywidualnie szacowanej wysokości wierzytelności.
– od pozostałych kontrahentów	Wartość określana na podstawie indywidualnie szacowanej wartości rynkowej.

Tabela 15. Wartość ekspozycji wg rodzaju zabezpieczenia (w tys. zł).

KLASA EKSPOZYCJI (*)	EKSPOZYCJE ZABEZPIECZONE GWARANCJAMI	EKSPOZYCJE ZABEZPIECZONE UZNANYMI ZABEZPIECZENIAM FINANSOWYMI
(1)	26	-
(2)	-	-
(3)	251 853	70
(4)	-	-
(5)	-	-
(6)	9 625	-
(7)	1 335 653	732 240
(8)	692 069	16 480
(9)	826	8 307
(10)	9 940	9 002
(11)	-	-
(12)	-	-
(13)	-	-
(14)	-	-
(15)	-	-
(16)	-	-
(17)	-	-
Razem	2 299 992	766 099

(*) Numeracja klas ekspozycji zgodna z tabelą nr 7.

Kompensowanie aktywów i zobowiązań finansowych

Porozumienia dotyczące kompensowania zawierane przez Grupę to:

- umowy ramowe ISDA oraz inne umowy ramowe dotyczące instrumentów pochodnych,
- globalne umowy ramowe (GMRA) dotyczące transakcji zakupu/sprzedaży papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu.

Porozumienia dotyczące kompensowania zawierane przez Grupę nie spełniają kryteriów kompensowania w sprawozdaniu z sytuacji finansowej. Zapisy takich porozumień dają bowiem prawo do kompensaty ujętych kwot, które jest wykonalne tylko w przypadkach niewywiązania się z płatności, niewypłacalności lub upadłości jednego z kontrahentów. Dodatkowo Grupa i jej kontrahenci nie mają intencji do rozliczenia transakcji na bazie kwoty netto lub do jednoczesnej realizacji aktywów i wykonania zobowiązań. W związku z tym, nie wystąpiły przypadki kompensaty aktywów i zobowiązań finansowych na dzień bilansowy.

Grupa otrzymała i złożyła zabezpieczenia w postaci depozytów zabezpieczających i płynnych papierów wartościowych w odniesieniu do następujących transakcji:

- instrumentów pochodnych,
- transakcji zakupu/sprzedaży papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu.

Zabezpieczenia te ustanowione są na standardowych warunkach branżowych. Zabezpieczenia w postaci depozytów zabezpieczających wynikają m.in. z tzw. Credit Support Annex (CSA) – stanowiących załącznik do umów ramowych ISDA.

Papiery wartościowe otrzymane/złożone jako zabezpieczenie w ramach transakcji z przyrzeczeniem odkupu mogą być zastawione lub sprzedane na czas trwania transakcji, ale muszą być oddane w dacie zapadalności transakcji. Warunki umów również dają prawo każdej ze stron transakcji do rozwiązania powiązanych transakcji w przypadku braku możliwości zwrotu zabezpieczenia.

Koncentracja ryzyka kredytowego

Zgodnie z obowiązującymi przepisami zaangażowanie Grupy wobec jednego podmiotu lub podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie nie może przekroczyć 25% funduszy własnych Grupy. W 2016 roku limity maksymalnego zaangażowania nie zostały przekroczone. Tabela nr 16 oraz tabela nr 17 pokazują udział w portfelu kredytowym odpowiednio 10 największych klientów oraz 5 największych grup kapitałowych.

Tabela 16. Koncentracja według poszczególnych podmiotów.

ZAANGAŻOWANIE WOBEC 10 NAJWIĘKSZYCH KLIENTÓW GRUPY	UDZIAŁ % W PORTFELU
Klient 1	1,5%
Klient 2	1,3%
Klient 3	1,1%
Klient 4	0,9%
Klient 5	0,9%
Klient 6	0,8%
Klient 7	0,7%
Klient 8	0,7%
Klient 9	0,6%
Klient 10	0,5%
Razem	9,0%

Tabela 17. Koncentracja według grup kapitałowych.

ZAANGAŻOWANIE WOBEC 5 NAJWIĘKSZYCH GRUP KAPITAŁOWYCH BĘDĄCYCH KLIENTAMI GRUPY	UDZIAŁ % W PORTFELU
Grupa 1	1,7%
Grupa 2	1,4%
Grupa 3	1,3%
Grupa 4	1,3%
Grupa 5	1,2%
Razem	6,9%

Ograniczeniu ryzyka kredytowego związanego z nadmierną koncentracją sektorową służy system kształtowania sektorowej struktury zaangażowania. Obejmuje on ustalanie wskaźników koncentracji sektorowej, monitorowanie portfela kredytowego oraz procedury wymiany informacji. System ten dotyczy zaangażowania kredytowego w poszczególne rodzaje działalności gospodarczej sklasyfikowane według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD), co przedstawia tabela nr 18.

Wskaźniki koncentracji ustalane są w oparciu o obecny poziom zaangażowania Grupy w dany sektor oraz ocenę ryzyka danego sektora. Okresowe porównywanie zaangażowania Grupy z obowiązującymi wskaźnikami koncentracji pozwala na bieżącą identyfikację sektorów, w których może wystąpić nadmierna koncentracja ryzyka. W przypadku zaistnienia takiej sytuacji, dokonywana jest analiza obejmująca ocenę kondycji ekonomicznej sektora z uwzględnieniem zarówno dotychczasowych jak i prognozowanych trendów oraz ocenę jakości zaangażowania w dany sektor. Działania te pozwalają na formułowanie polityki Grupy ograniczającej ryzyko sektorowe oraz bieżące jej dostosowywanie do zmieniających się warunków.

Tabela 18. Koncentracja według sektorów.

SEGMENT BRANŻOWY	UDZIAŁ % W PORTFELU
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych	15,4%
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	12,4%
Administracja publiczna i obrona narodowa	10,3%
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę	7,3%
Budownictwo	6,8%
Transport i gospodarka magazynowa	6,4%
Produkcja metali, wyrobów metalowych oraz maszyn	5,0%
Produkcja wyrobów chemicznych, farmaceutycznych oraz petrochemia	4,5%
Produkcja artykułów spożywczych i napojów	4,4%
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	4,1%
Górnictwo i wydobywanie	3,2%
Pozostała produkcja	7,6%
Pozostałe sektory	12,6%
Razem	100,0%

3.2. Ryzyko operacyjne

Na podstawie otrzymanej zgody nadzorczej Grupa UniCredit oraz Bank stosują wewnętrzny model AMA (Advanced Measurement Approach) na cele kalkulacji wymogu regulacyjnego z tytułu ryzyka operacyjnego.

Dla wszystkich spółek Grupy UniCredit stosujących metodę AMA dokonywane jest jedno wyliczenie wartości wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego metodą zaawansowaną AMA, a następnie wymóg ten alokowany jest na te spółki za pomocą mechanizmu alokacji.

Wyliczenia wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego dokonywane metodą AMA uwzględniają straty wewnętrzne i zewnętrzne, jak również wyniki analizy scenariuszy oraz wartości kluczowych wskaźników ryzyka.

Mechanizm alokacji odzwierciedla profil ryzyka każdego podmiotu i oparty jest na wymogu kapitałowym wyliczonym według metody standardowej (TSA), wartości kapitału stand-alone (niezależny kapitał AMA uwzględniający w wyliczeniach wyłącznie dane Banku) oraz historycznych średnich rocznych stratach operacyjnych.

Model wewnętrzny Grupy UniCredit uwzględnia ubezpieczenia ograniczające ryzyko operacyjne pod warunkiem spełnienia ilościowych oraz jakościowych wymogów regulacyjnych. Ubezpieczenia uwzględnione są dla kategorii oszustw wewnętrznych i zewnętrznych.

Tabela nr 19 przedstawia zdarzenia operacyjne w podziale na kategorie określone w art. 324 Rozporządzenia 575/2013.

Tabela 19. Straty brutto (*) z tytułu ryzyka operacyjnego zaksięgowane w 2016 roku w podziale na kategorie zdarzeń w ramach rodzaju zdarzenia (w tys. zł).

RODZAJ ZDARZENIA	KATEGORIA ZDARZENIA W RAMACH RODZAJU	31.12.2016
Oszustwa wewnętrzne	Działania nieuprawnione	684
	Kradzież i oszustwo	524
Oszustwa zewnętrzne	Kradzież i oszustwo	1 948
	Bezpieczeństwo systemów	110
Zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy	Stosunki pracownicze	1 373
	Bezpieczeństwo środowiska pracy	250
	Podziały i dyskryminacja	-
Klienci, produkty i praktyki operacyjne	Obsługa klientów, ujawnianie informacji o klientach, zobowiązania względem klientów	693
	Niewłaściwe praktyki biznesowe lub rynkowe	62
	Wady produktów	-
	Klasyfikacja klienta i ekspozycje	-
	Usługi doradcze	80
Szkody związane z aktywami rzeczowymi	Kłęski żywiołowe i inne zdarzenia	3 641
Zakłócenia działalności banku i awarie systemów	Systemy	45
Wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi	Wprowadzanie do systemu, wykonywanie, rozliczanie i obsługa transakcji	1 636
	Monitorowanie i sprawozdawczość	97
	Napływ i dokumentacja klientów	39
	Zarządzanie rachunkami klientów	22
	Kontrahenci niebędący klientami banku (np. izby rozliczeniowe)	6
	Sprzedawcy i dostawcy	168
SUMA		11 378

(*) Tj. straty, rezerwy oraz rozwiązania rezerw, nie uwzględniające pomniejszeń o wartości odzyskane bezpośrednio oraz z tytułu mechanizmu transferu ryzyka

Straty operacyjne zaksięgowane w 2016 roku skupiły się w kategoriach uszkodzeń aktywów oraz oszustw zewnętrznych, stanowiąc w sumie ponad 50% wartości wszystkich strat.

Najwyższy wpływ na wartość strat w kategorii uszkodzeń aktywów miały koszty związane z likwidacją strat powstałych wskutek gaszenia pożaru w jednym z oddziałów Banku, które wyniosły 1 mln PLN. Zdarzenia w tej kategorii objęte są ochroną ubezpieczeniową, a powstałe straty pokrywane są w istotnej części przez ubezpieczyciela – wartości tych odzysków nie zostały ujęte w powyższej tabeli.

W kategorii oszustw zewnętrznych większość strat wynika ze zdarzeń związanych z kopiowaniem danych z kart klientów Banku oraz wykorzystywania tych danych do nieautoryzowanych transakcji w krajach, w których tzw. zasada liability shift nie ma zastosowania. W rezultacie poszkodowany klient otrzymuje od Banku rekompensatę, a Bank z przyczyn regulacyjnych nie ma możliwości skutecznego dochodzenia należności od instytucji obsługującej terminal wykorzystany do nieuczciwych transakcji. Ze względu na realizowany w Banku monitoring, pojedyncze straty tego typu nie są wysokie, ale liczba takich przypadków jest znacząca, co wynika z popularności kart Banku i dużej ilości aktywnych kart na rynku.

Bank podejmuje działania mitygujące dla każdego zidentyfikowanego ryzyka operacyjnego, czy istotnej straty operacyjnej. Przykładowo w roku 2016 wdrożono w systemach kartowych zmiany aby ograniczyć realizację nieautoryzowanych transakcji kartowych w lokalizacjach, w których zasada liability shift nie jest respektowana.

3.3. Ryzyko płynności

Ryzyko płynności jest uznane za istotne dla Banku i podlega ocenie ilościowej w oparciu o miary dla niego właściwe. Ze względu na swoją naturę nie jest jednak pokryte kapitałem, a Bank stosuje alternatywne metody jego zabezpieczenia.

Zarządzanie ryzykiem płynności jest dostosowane do charakteru, skali i złożoności prowadzonej działalności oraz obejmuje zarówno Bank, jak też Grupę.

Organizacja procesu zarządzania płynnością

Zarządzanie ryzykiem płynności w Banku odbywa się w sposób scentralizowany i niezależny od jednostek podejmujących ryzyko. Występuje rozdzielenie kompetencji poszczególnych komórek z podziałem na pierwszą, drugą i trzecią linię kontroli. W proces zarządzania ryzykiem płynności poza Radą Nadzorczą, Zarządem Banku i odpowiednimi Komitetami (Komitet Aktywów, Pasywów i Ryzyka oraz Komitet Płynności i Ryzyka Rynkowego), których zadania opisano w Sprawozdaniu Finansowym (nota 5.1) zaangażowane są następujące departamenty:

- Departament Rynków Finansowych – odpowiedzialny za kontrolę pierwszego poziomu płynności krótkoterminowej, zawieranie transakcji na rynkach hurtowych oraz centralizację funkcji skarbowych,
- Centralny Back Office – odpowiedzialny za rozliczanie transakcji i wspólnie z Departamentem Rynków Finansowych za sprawowanie pierwszej linii kontroli w zakresie płynności śróddziennej,
- Departament Alokacji Kapitału i Zarządzania Aktywami i Pasywami – odpowiedzialny za kontrolę pierwszego poziomu płynności długoterminowej oraz koordynację opracowania planu finansowania i powiązanych dokumentów,
- Departament Zarządzania Ryzykiem Finansowym i Operacyjnym – odpowiedzialny w ramach drugiej linii kontroli m.in. za pomiar, monitorowanie i kontrolowanie ryzyka płynności, adekwatność stosowanych miar ryzyka i systemu limitów oraz ich dalszy rozwój,
- Departament Audytu Wewnętrznego (w ramach trzeciej linii kontroli) – odpowiedzialny za niezależną kontrolę procesów oraz jednostek w zakresie zarządzania ryzykiem płynności.

Istotne aspekty ryzyka płynności

Bank analizuje i monitoruje różne aspekty ryzyka płynności, na które jest narażony, spośród których za najistotniejsze należy wskazać ryzyko:

- wypływów depozytów,
- wypływów z udzielonych ekspozycji pozabilansowych,
- wypływów związanych z potencjalnym obniżeniem ratingu,
- wypływów związanych z koniecznością przedłożenia dodatkowych depozytów zabezpieczających zawarte transakcje pochodne,
- spadku wartości portfela papierów wartościowych stanowiących istotny element posiadanej przez Bank nadwyżki płynności,
- ograniczenia dostępności rynków hurtowych,
- koncentracji.

W procesie zarządzania ryzykiem płynności uwzględnione są wszystkie perspektywy czasowe (od śróddziennej do długoterminowej), skład i struktura terminowa aktywów i pasywów (także w podziale na waluty), stopień zdywersyfikowania i stabilności źródeł finansowania, a także płynność rynku i zbywalność aktywów. Kwestie dotyczące płynności rynku (produktu) są uwzględniane w procesach pomiaru ryzyka płynności poprzez stosowane haircutów (korekt wartości) aktywów płynnych, stanowiących element nadwyżki płynności Banku, które odzwierciedlają potencjalną utratę wartości tych aktywów w sytuacjach kryzysowych.

Bank jest podmiotem dominującym w Grupie i jako taki wspiera finansowanie działalności pozostałych podmiotów Grupy, nie identyfikując przy tym istotnych ograniczeń w zakresie transferu płynności w obrębie jednostek Grupy.

Pomiar ryzyka płynności

W ramach pomiaru ryzyka płynności Bank stosuje kompleksowy zestaw miar pozwalający na monitorowanie wszystkich istotnych aspektów ryzyka płynności:

- Luka płynności krótkoterminowej – prezentuje niedopasowanie pomiędzy wpływami, a wypływami z tytułu transakcji na rynku hurtowym z uwzględnieniem zapasu płynności i wybranych innych pozycji. Pozwala ona na monitorowanie najbardziej zmiennych pozycji płynnościowych Banku w podziale na PLN oraz główne waluty obce, jak również na poziomie bilansu ogółem.
- Luka płynności strukturalnej – przedstawia lukę pomiędzy aktywami i pasywami Banku w pełnym spektrum czasowym bilansu (od a'vista do powyżej 20 lat). Analiza jest przeprowadzana w formie luki kontraktowej oraz luki urealnionej. Na podstawie luki płynności strukturalnej wyznaczane są i monitorowane wskaźniki niedopasowania (relacja aktywów do pasywów) dla przepływów do 1 miesiąca i 1 roku oraz wskaźniki pokrycia (relacja pasywów do aktywów) dla przepływów powyżej 1, 2, 3, 4, 5 lat dla walut ogółem oraz najważniejszych z nich.
- Luka finansowania w księdze bankowej (CBBFG) – wskaźnik jest miarą stopnia, w jakim portfel kredytów komercyjnych jest finansowany zobowiązaniami komercyjnymi.
- Wskaźniki wczesnego ostrzegania w ramach Planu Awaryjnego Płynności – monitorujące sytuację w Banku i jego otoczeniu.
- Bufor płynności – rozumiany jako minimalny poziom zapasu/nadwyżki płynności, który jest wymagany do pokrycia wypływów w przypadku wystąpienia sytuacji skrajnej.
- Nadwyżka płynności – zapas nieobciążonych wysokiej jakości aktywów płynnych zdefiniowany zgodnie z założeniami przyjętymi w testach warunków skrajnych, zgodnie z wymogami Rekomendacji P Komisji Nadzoru Finansowego.
- Miary płynności śróddziennej – miary wewnętrzne monitorujące saldo na rachunkach oraz jego dynamikę oraz miary zdefiniowane przez Komitet Bazylejski w dokumencie „Monitoring tools for intraday liquidity management”.
- Nadzorcze miary płynności – miary płynności zarówno krótko jak i długoterminowej, monitorowane codziennie zgodnie z Uchwałą 386/2008 Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności, wraz z późniejszymi zmianami (dalej: „Uchwała 386/2008”).
- Wskaźnik pokrycia płynności (LCR) oraz wskaźnik stabilnego finansowania (NSFR) – obliczane zgodnie z Rozporządzeniem 575/2013, Rozporządzeniem Delegowanym Komisji (UE) 2015/61 z dnia 10 października 2014 r. uzupełniającym rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do wymogu pokrycia wypływów netto dla instytucji kredytowych (dalej: „Rozporządzenie 2015/61”) oraz wytycznymi Bazylejskiego Komitetu Nadzoru Bankowego.

Uzupełnieniem powyższych są analizy poziomu koncentracji bazy depozytowej oraz innych źródeł finansowania, w tym w rozbiciu walutowym.

Istotnym elementem systemu zarządzania ryzykiem płynności są też testy warunków skrajnych. Są one wykorzystywane do identyfikacji i monitoringu ekspozycji Banku na ryzyko, oceny ryzyk nie w pełni pokrytych przez inne miary ryzyka oraz analizy stopnia odporności Banku na zaistnienie zjawisk o charakterze kryzysowym. Wyniki testów warunków skrajnych wspierają także proces ustalania i weryfikacji limitów. Wybrane testy podlegają też limitowaniu. Wyniki testów warunków skrajnych są powiązane z polityką zarządzania płynnością w sytuacji awaryjnej poprzez uwzględnienie ich w regulach definiowania działań awaryjnych oraz w zasadach testowania polityki i planu finansowania w sytuacji awaryjnej.

Bank przeprowadza następujące rodzaje testów warunków skrajnych płynności:

- scenariuszowe testy warunków skrajnych obejmujące także inne ryzyka i uwzględniające interakcje między nimi,
- testy warunków skrajnych specyficzne dla ryzyka płynności, które koncentrują się na płynnościowych czynnikach ryzyka i pozycji płynnościowej Banku,
- testy odwrócone, służące sprawdzeniu jakiej zmiany muszą ulec czynniki ryzyka by zagrozić płynności Banku,
- analizy wrażliwości, sprawdzające jakim zmianom ulegają wyniki testów w odpowiedzi na zmiany ich założeń.

Przeprowadzając testy warunków skrajnych Bank modeluje następujące scenariusze:

- specyficzny, w którym jedynie Bank doświadcza problemów, w przeciwieństwie do innych uczestników rynku; w scenariuszu tym zmianom ulegają głównie wolumeny depozytów, ograniczeniu ulega dostęp Banku do rynków hurtowych oraz następują wpływy wynikające z przekroczenia ograniczeń ratingowych.
- systemowy, zakładający wystąpienie kryzysu płynnościowego na rynku finansowym; w scenariuszu tym występują zwiększone wpływy związane z ekspozycjami pozabilansowymi, depozytami zabezpieczającymi; zmniejszeniu też ulega wartość płynnościowa posiadanego portfela papierów wartościowych.
- łączny, w którym zarówno Bank jak i system finansowy doświadcza problemów w tym samym czasie; w scenariuszu tym zmianom ulegają łącznie czynniki ryzyka zmieniające się w scenariuszach systemowym i specyficznym, przy czym ze względu na zakładaną kumulację sytuacji kryzysowej przyjmowane są bardziej restrykcyjne założenia.

W wybranych testach uwzględnione jest też potencjalne wystąpienie ograniczeń w wymienialności walut.

Powyższe scenariusze analizowane są w różnych horyzontach czasowych (minimum 1 i 3 miesiące). Bank przeprowadza również testy płynności śróddziennej analizujące potencjalny wpływ zakłóceń w funkcjonowaniu systemów płatniczych i rozliczeniowych, błędów w realizacji procedur płatniczych, pogorszenia sytuacji Banku lub jego kontrahentów na zdolność do wypełnienia przez Bank swoich zobowiązań płatniczych w ciągu dnia.

Raportowanie wewnętrzne

Raportowanie ryzyka płynności odbywa się z częstotliwością umożliwiającą identyfikację zmian profilu ryzyka Banku. Na system raportowania ryzyka płynności składają się w szczególności:

- kwartalne raporty dla Zarządu i Rady Nadzorczej,
- miesięczne raporty na posiedzenia Komitetu Aktywów Pasywów i Ryzyka,
- tygodniowe raporty na posiedzenia Komitetu Płynności i Ryzyka Rynkowego,
- raporty dzienne adresowane do członków Komitetu Płynności i Ryzyka Rynkowego i jednostek zaangażowanych w zarządzanie ryzykiem płynności.

Raporty dla Rady Nadzorczej i Zarządu zawierają informacje o globalnej ekspozycji na ryzyko płynności zarówno Banku jak i Grupy, obejmujące miary ryzyka płynności oraz pozycję Banku w odniesieniu do obowiązujących norm, limitów i wskaźników wczesnego ostrzegania jak również wyniki testów warunków skrajnych. Raportowanie na niższych szczeblach jest bardziej szczegółowe i w porównaniu do raportów dla Rady Nadzorczej i Zarządu zawiera dodatkowo wyniki bardziej rozbudowanej analizy koncentracji, analizy płynności śróddziennej, backtesty poszczególnych modeli wykorzystywanych w pomiarze ryzyka płynności, miary dynamiczne, informacje o bieżącej realizacji Planu Finansowania itp. W przypadku identyfikacji takiej potrzeby częstotliwość raportowania może ulec zwiększeniu.

Ograniczanie ryzyka płynności

Zgodnie z przyjętą strategią, Grupa posiada zdywersyfikowane i stabilne finansowanie dla portfela aktywów, a nadwyżkę płynności utrzymuje w najwyższej jakości aktywach możliwych do szybkiego upłynnienia, co zapewnia bezpieczne funkcjonowanie w obszarze zarządzania płynnością zarówno w normalnej sytuacji rynkowej, jak również w przypadku wystąpienia niekorzystnych zjawisk o charakterze nadzwyczajnym, a w szczególności przestrzeganie nadzorczych i wewnętrznych wymogów płynnościowych.

Podstawowym źródłem finansowania działalności Grupy jest zdywersyfikowana baza depozytowa, obejmująca wszystkie główne segmenty klientów (klienci detaliczni, małe, średnie i duże przedsiębiorstwa, jednostki sektora publicznego, bankowość prywatna), przy większościowym udziale depozytów od osób fizycznych oraz małych i średnich przedsiębiorstw. Stabilność bazy depozytowej jest wspierana przez szeroką i różnorodną ofertę produktową, wszechstronność kanałów dystrybucji (rozwinęta sieć oddziałów i bankomatów, zdalny dostęp przez Internet i telefon), regularne kampanie kierowane do poszczególnych grup klientów oraz zorientowanie na budowę trwałej relacji z klientem (m.in. cross-selling, kampanie retencyjne).

Ponadto Grupa dywersyfikuje swoje źródła finansowania będąc wieloletnim beneficjentem środków od instytucji ponadnarodowych, obecnie współpracując z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym oraz Bankiem Rozwoju Rady Europy w ramach programów wspierających rozwój sektora publicznego oraz małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce. Grupa wykorzystuje również finansowanie z rynku hurtowego m.in. poprzez emisje listów zastawnych przeprowadzane przez Pekao Bank Hipoteczny.

Kluczową rolę w procesie ograniczania ryzyka płynności odgrywają też ciągły proces monitorowania pozycji płynnościowej oraz system konserwatywnych limitów ryzyka płynności. Ograniczaniu ryzyka służą aktywny monitoring i kształtowanie wolumenów biznesowych, uwzględnianie ryzyka płynności w systemie wewnętrznych cen transferowych, w pomiarze rentowności i w procesie zatwierdzania nowych produktów, przeprowadzanie analiz testów warunków skrajnych oraz wdrożenie procesu zarządzania płynnością w sytuacji awaryjnej.

Informacje ilościowe

Poniżej przedstawione zostały informacje ilościowe prezentujące profil ryzyka płynności Grupy, których ujawnienie jest wymagane przez Rekomendację P Komisji Nadzoru Finansowego. Uzupełniają one informacje przedstawione w rocznym sprawozdaniu finansowym.

Zaprezentowane w tabeli nr 20 wartości regulacyjnych wskaźników płynności zostały wyznaczone zgodnie z zasadami określonymi w Uchwale 386/2008 oraz Rozporządzeniu 2015/61.

Tabela 20. Nadzorcze miary płynności i LCR

NADZORCZE MIARY PŁYNNOSCI ORAZ LCR		LIMIT	WARTOŚĆ NA 31.12.2016
M1	Luka płynności krótkoterminowej (w tys. zł)	0	10 166 594
M2	Współczynnik płynności krótkoterminowej	1	1,23
M3	Współczynnik pokrycia aktywów nie płynnych funduszami własnymi	1	9,12
M4	Współczynnik pokrycia aktywów nie płynnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi	1	1,14
LCR	Wskaźnik pokrycia płynności (%)	70	120,51

Rozmiar i struktura nadwyżki płynności Banku prezentowana w tabeli nr 21 jest wyznaczona zgodnie z zasadami określonymi w Rekomendacji P oraz założeniami przyjmowanymi w testach warunków skrajnych. Struktura jest wykazana zgodnie z podziałem nadwyżki na część podstawową, służącą ochronie przed krótkotrwałymi, najcięższymi zjawiskami kryzysowymi oraz część uzupełniającą, służącą ochronie przed zjawiskami mniej dotkliwymi, lecz utrzymującymi się dłużej.

Tabela 21. Składniki nadwyżki płynności (w tys. zł).

NADWYŻKA PŁYNNOSCI - SKŁADNIKI	31.12.2016
Podstawowa	32 182 529
Uzupełniająca	581 028
Nadwyżka płynności razem	32 763 557

W ramach Grupy zawartych jest kilka transakcji, które w wyniku istniejących zapisów w umowach, skutkowałyby potencjalną koniecznością złożenia dodatkowego zabezpieczenia w przypadku obniżenia oceny kredytowej Banku. Kwota maksymalnego zobowiązania wynikająca z tego tytułu, w sytuacji obniżenia ratingu Banku do poziomu BBB+ przez dwie agencje ratingowe, wynosi wg stanu na 31 grudnia 2016 roku 2 703 mln PLN. Należy jednak podkreślić, że potencjalne zobowiązanie Banku nie jest bezwarunkowe, gdyż zarówno kwota zabezpieczenia, jak również termin jego złożenia, mogą zostać ustalone wyłącznie w wyniku negocjacji pomiędzy zainteresowanymi stronami. Bank ocenia, że w przypadku materializacji obniżenia ratingu faktyczne wpływy byłyby znacząco niższe.

4. Informacje dotyczące polityki zmiennych składników wynagrodzeń.

Polityka Wynagradzania Banku określa zasady i reguły dotyczące ustalania, monitorowania oraz kontrolowania systemów wynagradzania i praktyk stosowanych przez Bank. Polityka odzwierciedla misję i wartości w podejściu Banku do systemów wynagradzania; definiuje filary wynagradzania, zarządzanie strukturą, procesami korporacyjnymi i organizacyjnymi; potwierdza wymagania zgodności przyjętych systemów wynagradzania z powszechnie obowiązującym prawem; określa zasady monitorowania praktyk rynkowych oraz podejście do zagadnienia systemów wynagradzania zapewniające trwałość funkcjonowania Banku.

Ustalanie zasad i sposobu realizacji polityki kadrowej, wynagradzania i socjalnej Banku należy do kompetencji Zarządu Banku. Do kompetencji Rady Nadzorczej Banku należy ustalanie warunków umów regulujących stosunek pracy lub inny stosunek prawny łączący członków Zarządu Banku z Bankiem, w szczególności w zakresie wynagrodzeń.

Rada Nadzorcza Banku powołuje spośród swoich członków Komitet ds. Nominacji i Wynagrodzeń, którego celem jest wspieranie Rady Nadzorczej w wypełnianiu jej statutowych obowiązków. Celem funkcjonowania Komitetu ds. Nominacji i Wynagrodzeń jest wspieranie Rady Nadzorczej w wypełnianiu jej obowiązków poprzez:

- przedkładanie propozycji dotyczących ustalania warunków umów regulujących stosunek pracy lub inny stosunek prawny łączący członków Zarządu z Bankiem, w tym wynagrodzeń dla członków Zarządu, a także dotyczących zatwierdzania polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku zgodnie z odrębnymi regulacjami oraz w celu przedkładania Walnemu Zgromadzeniu propozycji w sprawie wynagrodzeń członków Rady Nadzorczej,
- przygotowywanie rekomendacji dotyczących spełniania wymogów odpowiedniości na potrzeby powoływania członków Zarządu Banku oraz członków Rady Nadzorczej zgodnie z odrębnymi regulacjami,
- przygotowywanie raportu dla Walnego Zgromadzenia z oceny funkcjonowania polityki wynagradzania w Banku.

Rada Nadzorcza Banku zatwierdza opracowane przez Bank zasady systemu zmiennych składników wynagrodzeń oraz dokonuje okresowych przeglądów tego systemu.

W okresie od 1 stycznia 2016 do 31 grudnia 2016 odbyły się 4 spotkania Komitetu ds. Nominacji i Wynagrodzeń. W skład Komitetu ds. Nominacji i Wynagrodzeń na dzień 31 grudnia 2016 roku wchodził: Dariusz Filar, Gianni Papa, Wioletta Rosołowska, Doris Tomanek, Jerzy Woźnicki.

W ramach realizowanej Polityki Wynagrodzeń struktura wynagrodzenia całkowitego jest zgodna z trendami i praktykami rynkowymi, a docelowe poziomy wynagrodzeń odpowiadają poziomom oferowanym w sektorze bankowym.

Stały element wynagrodzenia ustalany jest z tytułu zajmowanego stanowiska i zakresu odpowiedzialności, odzwierciedla poziom doświadczenia i umiejętności wymaganych na danym stanowisku, jak również ogólną jakość zaangażowania i wpływ na wyniki Banku. Stały element wynagrodzenia w systemie wynagradzania Banku pozwala zredukować ryzykowne zachowania, zniechęca do podejmowania działań skoncentrowanych na wynikach krótkoterminowych, które mogą zagrażać stabilności Banku w długim okresie. W strukturze wynagrodzenia całkowitego stałe składniki wynagrodzenia stanowią na tyle dużą wartość, że możliwe jest prowadzenie elastycznej polityki zmiennych składników wynagrodzenia, w tym obniżenie lub nieprzyznanie w ogóle zmiennych składników. Wynagrodzenie zmienne płacone jest na podstawie osiągnięć i jest bezpośrednio uzależnione od wyników krótko-, średnio- i długoterminowych osiąganych przez Bank i dostosowanych do ryzyka. W celu zapewnienia spójności oczekiwań interesariuszy, organów statutowych Banku, kierownictwa i Pracowników Banku ocena wyników uwzględnia rzeczywisty poziom wyników osiągniętych przez Bank.

Elementy systemu wynagradzania, obejmujące wskaźniki realizacji wyników oraz mechanizmy płacowe, mają na celu wyeliminowanie nastawienia na krótkoterminowe zyski, odzwierciedlają zasady Polityki Wynagradzania oraz koncentrują się na parametrach rentowności i zarządzania ryzykiem, co gwarantuje zrównoważone wyniki w krótkim i długim okresie.

System zmiennych składników wynagrodzeń jest opracowany zgodnie z interesami akcjonariuszy oraz z zasadami długoterminowej dochodowości na skalę całego Banku, dostarczając właściwy podział premii powiązanej z wynikami na gotówkę i instrumenty finansowe, elementy wypłacane natychmiastowo i odroczone. Premie powiązane są bezpośrednio z osiąganymi wynikami, które ocenia się zgodnie z przyjętymi w Banku przepisami wewnętrznymi. Łączne wynagrodzenie zmienne nie ogranicza zdolności Banku do zwiększania jego bazy kapitałowej.

W ramach systemu uczestnik może otrzymać wynagrodzenie zmienne w oparciu o podejście puli bonusowej zapewniające kompleksowy pomiar realizacji wyników na poziomie indywidualnym, jednostki organizacyjnej oraz wyników całego Banku, a także przy uwzględnieniu oceny zgodności postępowania uczestnika z przepisami prawa, rekomendacjami organów nadzoru i kontroli, regulacjami wewnętrznymi oraz przyjętymi przez Bank standardami. Przy ocenie indywidualnych efektów pracy brane są pod uwagę kryteria finansowe i niefinansowe.

Wynagrodzenie zmienne wypracowane w danym roku, wypłacane jest w ciągu 6 lat, w sposób pozwalający uwzględnić 3-letni cykl koniunkturalny Banku oraz ryzyko związane z prowadzoną działalnością. Odzwierciedlenie cyklu koniunkturalnego oraz ryzyka związanego z prowadzoną działalnością odbywa się poprzez zastosowanie zdefiniowanych wskaźników, które łączą naliczone indywidualne wynagrodzenie zmienne z wynikami Banku oraz weryfikację zgodności, która eliminuje niepożądane zachowania pracownika mające wpływ na działalność Banku teraz i w przyszłości.

Wskaźniki determinują całą kwotę premii, ratę płatną z góry oraz wypłatę rat odroczonej i uwzględniają koszt ryzyka banku, koszt kapitału i ryzyka płynności w perspektywie długoterminowej.

Dodatkowo, w każdym roku zachowanie pracownika podlega weryfikacji zgodności z obowiązującymi przepisami i zasadami uwzględniając jego ewentualne szkodliwe działania lub też poważne błędy, które mają istotny wpływ na ryzyko Banku i jego wyniki finansowe.

Nabycie premii, przyznanej zgodnie z zasadami i warunkami następuje w formie gotówki i w formie akcji fantomowych.

Liczba akcji, które mogą być nabyte przez Uczestnika w ramach systemu jest wynikiem podzielenia 50% przyznanej premii, przez średnią cen zamknięcia notowań akcji Banku na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. za miesiąc poprzedzający dzień Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia zatwierdzającego sprawozdanie finansowe Banku za dany rok. Nabycie premii składa się z części premii płatnej z góry oraz z części premii odroczonej.

Tabela 22. Zagregowane informacje ilościowe dotyczące wysokości wynagrodzenia wypłaconego w 2016 roku (w tys. zł). (*) (**)

	BANKOWOŚĆ DETALICZNA	BANKOWOŚĆ KORPORACYJNA, RYNKÓW I BANKOWOŚĆ INWESTYCYJNA	POZOSTAŁE PIONY	W TYM CZŁONKOWIE ZARZĄDU	RAZEM
Wynagrodzenia stałe i wynagrodzenia zmienne	6 085	12 085	35 334	26 456	53 504

(*) Ograniczamy liczbę wskazanych obszarów z uwagi na liczbę uczestników Systemu Zmiennego Wynagradzania dla Kadry Zarządzającej.

(**) Dane dotyczą również byłych Pracowników objętych Systemem Zmiennego Wynagradzania dla Kadry Zarządzającej.

Tabela 23. Wysokość wynagrodzenia wypłaconego w 2016 roku z podziałem na wynagrodzenie stałe oraz zmienne (w tys. zł). (*) (**)

	LICZBA OSÓB	WYNAGRODZENIE STAŁE	LICZBA OSÓB	WYPŁACONE WYNAGRODZENIE ZMIENNE W 2016 ROKU	
				GOTÓWKA	AKCJE FANTOMOWE
Członkowie Zarządu	7	13 735	7	6 523	6 197
Pozostałe osoby zajmujące stanowisko kierownicze	25	18 150	30	4 878	4 020
<i>w tym osoby, które otrzymały wynagrodzenie w wysokości co najmniej 1 mln EUR w danym roku obrachunkowym; w przedziale od 3 - do 3,5 mln EUR</i>	1				

(*) Raty odroczone byłych Pracowników objętych Systemem Zmiennego Wynagradzania dla Kadry Zarządzającej zostały rozliczone zgodnie z przyjętymi zasadami.

(**) Wynagrodzenie stałe obejmuje również pozostałe korzyści.

Tabela 24. Wysokość wynagrodzenia zmiennego w ramach Systemów z lat 2012, 2013, 2014, 2015 z podziałem na część przysługującą i jeszcze nieprzysługującą oraz gotówkę i instrumenty finansowe (w tys. zł). (*)

	WYNAGRODZENIE ZMIENNE			
	GOTÓWKA		AKCJE FANTOMOWE	
	PRZYSŁUGUJĄCE	NIEPRZYSŁUGUJĄCE	PRZYSŁUGUJĄCE	NIEPRZYSŁUGUJĄCE
Członkowie Zarządu	-	8 341	6 353	8 554
Pozostałe osoby zajmujące stanowisko kierownicze	-	4 176	5 641	5 898

(*) Dane dotyczą również byłych Pracowników objętych System Zmiennego Wynagradzania dla Kadry Zarządzającej.

Tabela 25. Płatności związane z przyjęciem do pracy i z odprawą w 2016 roku (w tys. zł).

	LICZBA OSÓB	KWOTA PŁATNOŚCI
Płatności związane z przyjęciem do pracy i z odprawą	1	294

Tabela 26. Płatności związane z odprawą w 2016 roku (w tys. zł).

	LICZBA OSÓB	KWOTA PŁATNOŚCI	NAJWYŻSZA JEDNOSTKOWA WYPŁATA
Płatności związane z odprawą	1	294	294

W 2016 roku nie wystąpiło wynagrodzenie z odroczonej wypłatą przyznane w danym roku obrachunkowym, wypłacone i zmniejszone w ramach korekty o wyniki.

Na dzień publikacji raportu zmienne wynagrodzenie za rok 2016 nie zostało jeszcze przyznane.

W celu wypełnienia wymogów dotyczących zasad ustalania polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze, adekwatny system zmiennego wynagradzania dla kadry zarządzającej został wdrożony przez następujące spółki Grupy: Centralny Dom Maklerski Pekao S.A., Pekao Bank Hipoteczny S.A., Pekao Leasing Sp. z o.o., Pekao Investment Banking S.A., oraz Pekao Financial Services Sp. z o.o.

W ramach systemu uczestnik może otrzymać bonus uzależniony od osiągniętych wyników i efektów pracy uczestnika, danej jednostki organizacyjnej oraz wyników spółki w obszarze odpowiedzialności tej osoby z uwzględnieniem wyników całej spółki, a także oceny zgodności postępowania uczestnika z przepisami prawa oraz przyjętymi przez spółkę standardami.

Tabela 27. Wysokość wynagrodzenia z podziałem na wynagrodzenie stałe oraz zmienne wypłaconego w 2016 roku przez Spółki Grupy, w których został wdrożony system zmiennego wynagradzania (w tys. zł).

	LICZBA OSÓB	WYNAGRODZENIE STAŁE	LICZBA OSÓB	WYPŁACONE WYNAGRODZENIE ZMIENNE W 2016 ROKU	
				GOTÓWKA	AKCJE FANTOMOWE
Członkowie Zarządu	13	7 746	13	1 071	1 369
Pozostałe osoby zajmujące stanowisko kierownicze	11	2 338	11	481	96

Tabela 28. Wysokość wynagrodzenia zmiennego w Spółkach Grupy, w których został wdrożony system zmiennego wynagradzania z podziałem na część przysługującą i jeszcze nieprzysługującą oraz gotówkę i instrumenty finansowe (w tys. zł).

	WYNAGRODZENIE ZMIENNE			
	GOTÓWKA		AKCJE FANTOMOWE	
	PRZYSŁUGUJĄCE	NIEPRZYSŁUGUJĄCE	PRZYSŁUGUJĄCE	NIEPRZYSŁUGUJĄCE
Członkowie Zarządu	-	1 506	1 750	2 639
Pozostałe osoby zajmujące stanowisko kierownicze	-	541	34	62

Na dzień publikacji raportu zmienne wynagrodzenie w Spółkach Grupy za rok 2016 nie zostało jeszcze przyznane.

W 2016 roku nie wystąpiły natomiast płatności związane z przyjęciem do pracy lub z odprawą.

5. Ocena adekwatności kapitału wewnętrznego

Zgodnie z wymogami regulacyjnymi, Bank wdrożył proces ICAAP – Proces Oceny Adekwatności Kapitału Wewnętrznego. Celem ICAAP jest zapewnienie, aby instytucja finansowa posiadała wystarczający poziom kapitału (lub w szerszym rozumieniu – dostępnych zasobów finansowych) na pokrycie wszystkich istotnych rodzajów ryzyka występujących w jej działalności. Generalnie na proces ICAAP składają się:

- identyfikacja ryzyka,
- pomiar / ocena ryzyka (w tym szacowanie kapitału oraz przeprowadzanie testów warunków skrajnych),
- agregacja wymogów kapitałowych oraz alokacja kapitału na poszczególne ryzyka,
- określenie źródeł finansowania kapitału wewnętrznego,
- zarządzanie kapitałem oraz ocena adekwatności kapitałowej.

Procesy zarządzania ryzykiem i kapitałem są ściśle powiązane z procesem ICAAP, ponieważ wpływają na poziom ryzyka i wartość kapitału potrzebnego na jego pokrycie. Z punktu widzenia oceny adekwatności kapitału wewnętrznego najważniejsze znaczenie ma identyfikacja ryzyka, jego pomiar i agregacja.

Proces ICAAP obejmuje również spółki (podmioty) Grupy, które w oparciu o kryteria złożoności profilu ryzyka, znaczenia i roli w procesie planowania, a także bazując na innych czynnikach np. istotności dla rynku lokalnego, klasyfikowane są do jednej z czterech grup podmiotów:

- dużych,
- o średniej wielkości,
- małych plus,
- małych.

Spółki zależne budują swoje własne procesy ICAAP w oparciu o zasadę proporcjonalności.

Duże podmioty zależne powinny same identyfikować istotne ryzyka i dokonywać ich pomiaru. Są one zobowiązane do wdrożenia silnej struktury zarządczej ryzyka. Spółki o średniej wielkości także są zobowiązane do kompleksowego, samodzielnego identyfikowania i pomiaru ryzyka. Mogą jednak w tym celu stosować uproszczone metody / modele. Podmioty zaklasyfikowane jako „małe” są zwolnione ze szczegółowego pomiaru ryzyka. Podmioty te nie są zobligowane do posiadania wyspecjalizowanych komórek zarządzania ryzykiem. Jeśli podmiot zaklasyfikowany jako „mały” podejmuje istotne ryzyko określonego rodzaju, wymagane jest utworzenie uproszczonej struktury zarządzania i raportowania tego pojedynczego ryzyka. Taki podmiot uznawany jest za podmiot „mały plus”.

Do oceny adekwatności kapitału wewnętrznego Bank stosuje modele opracowane wewnętrznie, które lepiej odzwierciedlają rzeczywisty profil ryzyka Banku, dominujący w profilu ryzyka Grupy. Przy ocenie brane są pod uwagę następujące rodzaje ryzyka, uznane za istotne:

- ryzyko kredytowe – ryzyko nieoczekiwanej zmiany wiarygodności kredytowej kredytobiorcy, która mogłaby spowodować zmianę wartości ekspozycji kredytowej wobec tego kredytobiorcy,
- ryzyko rynkowe – ryzyko poniesienia strat w pozycjach bilansowych i pozabilansowych spowodowanych zmianami cen rynkowych,
- ryzyko płynności – ryzyko polegające na tym, że Bank może okazać się niezdolny do wywiązywania się ze swych zobowiązań płatniczych (w formie wypłaty środków pieniężnych lub dostawy instrumentu finansowego), niezależnie od tego, czy były one oczekiwane czy nieoczekiwane, bez narażenia wyników bieżącej działalności lub swej kondycji finansowej,
- ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej – ryzyko nadmiernego wzrostu ekspozycji kredytowych w stosunku do funduszy własnych Banku (Tier I),
- ryzyko operacyjne – ryzyko straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności procesów wewnętrznych, ludzi i systemów lub zdarzeń zewnętrznych. W zakres ryzyka operacyjnego wchodzi ryzyko prawne,
- ryzyko braku zgodności – ryzyko sankcji prawnych bądź regulacyjnych, strat finansowych lub utraty reputacji, na jakie narażony jest Bank w wyniku nieprzestrzegania przepisów prawa, zaleceń regulatorów lub przyjętych przez Bank standardów postępowania mających zastosowanie w jego działalności,
- ryzyko reputacji – obecne lub przewidywane ryzyko dla przychodów i kapitału wynikające z negatywnego odbioru wizerunku instytucji finansowej przez klientów, kontrahentów, akcjonariuszy, inwestorów, regulatorów,
- ryzyko biznesowe – ryzyko niekorzystnych, niespodziewanych zmian w wolumenie działalności i/lub poziomie marż, które nie są spowodowane ryzykiem kredytowym, rynkowym ani operacyjnym. Elementem ryzyka biznesowego jest ryzyko strategiczne, czyli ryzyko poniesienia strat z tytułu decyzji lub radykalnych zmian w otoczeniu biznesowym, niewłaściwej realizacji decyzji, braku reakcji na zmiany w otoczeniu biznesowym, np. na zmianę trendu w cyklu ekonomicznym,
- ryzyko zmian warunków makroekonomicznych – ryzyko zmian otoczenia makroekonomicznego, które może mieć wpływ na przyszłe wymogi kapitałowe bądź poziom funduszy własnych,
- ryzyko nieruchomości własnych – ryzyko strat wynikających z rynkowych fluktuacji wartości portfela składającego się z nieruchomości Grupy. Ryzyko nieruchomości nie obejmuje nieruchomości przejętych jako zabezpieczenie,
- ryzyko inwestycji finansowych – ryzyko nieoczekiwanych, niekorzystnych zmian wartości zaangażowań kapitałowych Banku (w akcje i udziały) w podmioty nie należące do Grupy,
- ryzyko modeli – ryzyko poniesienia przez Bank straty spowodowanej błędnymi wynikami modeli stosowanych w Banku, błędnym opracowaniem modeli, nieprawidłowym wdrożeniem bądź funkcjonowaniem modeli.
- ryzyko działalności bancassurance – ryzyko wynikające z działalności związanej z oferowaniem produktów ubezpieczeniowych.

W przypadku każdego ryzyka uznanego za istotne, Bank opracowuje i stosuje odpowiednie metody jego oceny i pomiaru. Bank stosuje następujące sposoby oceny ryzyka:

- ocena jakościowa – stosowana w przypadku ryzyk trudno mierzalnych (ryzyko braku zgodności, ryzyko reputacji oraz ryzyko działalności bancassurance) z potencjalnym pokryciem kapitałem w obrębie innych typów ryzyk,
- ocena poprzez oszacowanie bufora kapitałowego – stosowana w przypadku ryzyk, których nie można w łatwy sposób określić ilościowo, jednak możliwa jest łączna ocena ich wpływu (ryzyko modeli, ryzyko zmian warunków makroekonomicznych),
- ocena ilościowa – stosowana w przypadku tych rodzajów ryzyka, które można zmierzyć za pomocą kapitału ekonomicznego (pozostałe rodzaje ryzyka oprócz ryzyka płynności i ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej), bądź w oparciu o miary dla niego właściwe (ryzyko płynności i ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej).

Pomiaru ryzyka oraz określania wynikających z niego wymogów kapitałowych dokonuje się zazwyczaj przy wykorzystaniu modeli wartości zagrożonej (VaR) opartych na założeniach zgodnych z apetytem na ryzyko Banku (poziom ufności 99,93% przy rocznym horyzoncie czasowym). Modele uzupełniane są o testy warunków skrajnych lub analizy scenariuszowe. W przypadku rodzajów ryzyka, dla których taka metodyka nie została ostatecznie opracowana i wdrożona, Bank stosuje metodykę alternatywną (zmodyfikowane modele regulacyjne uzupełnione o testy warunków skrajnych). W przypadku spółek, niezależnie od klasyfikacji (spółki duże, o średniej wielkości, małe plus czy małe), ryzyko zawsze może zostać mierzone modelem Banku bazującym na danych skonsolidowanych, jeśli tylko model jest do tego przystosowany.

Metody szacowania kapitału ekonomicznego dla istotnych rodzajów ryzyka ocenianych ilościowo są następujące:

- kapitał ekonomiczny z tytułu ryzyka kredytowego jest szacowany zgodnie z podejściem stosowanym w Filarze I (w tym ryzyko kontrahenta, CVA, ryzyko z tytułu wkładu do funduszu kontrahenta centralnego na wypadek niewykonania zobowiązań) dodatkowo z uwzględnieniem narzutu na ryzyko koncentracji,
- kapitał ekonomiczny z tytułu ryzyka rynkowego księgi handlowej i księgi bankowej jest szacowany na podstawie metody wartości zagrożonej (VaR) oraz podejścia stosowanego w Filarze I w przypadku ryzyka szczególnego stóp procentowych i ryzyka szczególnego instrumentów kapitałowych,
- kapitał ekonomiczny na pokrycie ryzyka operacyjnego jest oparty na wielkości wymogu kapitałowego obliczonego przy wykorzystaniu metody AMA,
- kapitał ekonomiczny z tytułu ryzyka nieruchomości własnych jest szacowany na podstawie metody wartości zagrożonej oraz metody standardowej wyznaczania wymogów kapitałowych na ryzyko kredytowe w Filarze I,
- kapitał ekonomiczny z tytułu ryzyka biznesowego jest szacowany na podstawie metody wyniku zagrożonego (Earnings at Risk – EaR), który następnie porównywany jest z planowanym wynikiem finansowym,
- kapitał ekonomiczny z tytułu ryzyka inwestycji finansowych szacowany jest metodą wartości zagrożonej (VaR),
- bufor kapitałowy na ryzyko modeli szacowany jest z wykorzystaniem analiz scenariuszowych pozwalających na ocenę wpływu potencjalnych nieprawidłowości w modelu na jego wyniki,
- bufor kapitałowy na pokrycie ryzyka zmian warunków makroekonomicznych wyznaczany jest na podstawie analizy wpływu scenariusza spowolnienia gospodarczego na kapitał ekonomiczny w horyzoncie prognozy.

Kapitał ekonomiczny na pokrycie tych rodzajów ryzyka, które można określić ilościowo, jest agregowany w łączną kwotę kapitału ekonomicznego przy użyciu macierzy korelacji (obejmującej ryzyko kredytowe, rynkowe i operacyjne). Zagregowany kapitał ekonomiczny jest powiększany o bufor kapitałowy tworząc kwotę kapitału wewnętrznego.

Zgodnie z polskimi przepisami adekwatność kapitałowa, zarówno z perspektywy regulacyjnych wymogów kapitałowych (Filar I), jak i z perspektywy kapitału wewnętrznego (Filar II) jest wyznaczana w stosunku do regulacyjnych funduszy własnych. Należy podkreślić, że regulacyjne fundusze własne mają pokryć nie tylko rodzaje ryzyka uwzględnione w Filarze I, ale również ryzyka Filara II, na które narażony jest Bank. Obecnie fundusze własne Banku pokrywają wymogi z istotnym marginesem bezpieczeństwa.

6. Ocena ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej

Wyczenia regulacyjnego wskaźnika dźwigni finansowej na poziomie skonsolidowanym, na dzień 31 grudnia 2016 roku, dokonano w oparciu o postanowienia Rozporządzenia Delegowanego Komisji (UE) 2015/62 z dnia 10 października 2014 roku zmieniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do wskaźnika dźwigni (dalej: „Rozporządzenie 2015/62”).

Wskaźnik dźwigni finansowej kalkuluje się jako miarę kapitału Tier I podzieloną przez miarę ekspozycji całkowitej i wyraża jako wartość procentową. Miara ekspozycji całkowitej jest sumą wartości ekspozycji określonych zgodnie z Rozporządzeniem 2015/62 z tytułu wszystkich aktywów i pozycji pozabilansowych nieodliczonych przy wyznaczaniu miary kapitału Tier I.

Kapitał Tier I do wskaźnika dźwigni został policzony zgodnie z Rozporządzeniem 575/2013 przy zastosowaniu opcji narodowych zdefiniowanych w Ustawie Prawo Bankowe art. 171a.

W tabeli nr 29 zaprezentowano informację na temat wskaźnika dźwigni finansowej na 31 grudnia 2016 roku oraz podział miary ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni zgodnie z Rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2016/200 z dnia 15 lutego 2016 r. ustanawiającym wykonawcze standardy techniczne w odniesieniu do ujawniania informacji na temat wskaźnika dźwigni instytucji zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 (dalej: „Rozporządzenie 2016/200”). W wierszach została zachowana numeracja pozycji zgodna ze wzorem zaprezentowanym w Rozporządzeniu 2016/200.

Tabela 29. Wspólne ujawnienie wskaźnika dźwigni zgodnie z tabelą LRCOM z Rozporządzenia 2016/200 (w tys. zł).

EKSPozyCJE WSKAŹNIKA DŹWIGNI OKREŚLONE W ROZPORZĄDZENIU W SPRAWIE WYMOGÓW KAPITAŁOWYCH		31.12.2016
EKSPozyCJE BILANSOWE (Z WYŁĄCZENIEM INSTRUMENTÓW POCHODNYCH I TRANSAKCJI FINANSOWANYCH Z UŻYCIEM PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH)		
1	Pozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych, ale z uwzględnieniem zabezpieczenia)	172 105 956
2	(Kwoty aktywów odliczane przy ustalaniu kapitału Tier I)	-648 067
3	Całkowite ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych) (suma wierszy 1 i 2)	171 457 889
EKSPozyCJE Z TYTUŁU INSTRUMENTÓW POCHODNYCH		
4	Koszt odtworzenia związany z wszystkimi transakcjami na instrumentach pochodnych (tj. z pominięciem kwalifikującego się zmiennego depozytu zabezpieczającego w gotówce)	2 202 512
5	Kwoty narzutów w odniesieniu do potencjalnej przyszłej ekspozycji związanej z wszystkimi transakcjami na instrumentach pochodnych (metoda wyceny według wartości rynkowej)	1 731 048
EU-5a	Ekspozycja obliczona według metody wyceny pierwotnej ekspozycji	-
6	Ubruttowanie zapewnionego zabezpieczenia instrumentów pochodnych, jeżeli odliczono je od aktywów bilansowych zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości	-
7	(Odliczenia aktywów wierzytelności w odniesieniu do zmiennego depozytu zabezpieczającego w gotówce zapewnionego w transakcjach na instrumentach pochodnych)	-
8	(Wyłączone ekspozycje z tytułu transakcji rozliczanych za pośrednictwem klienta w odniesieniu do składnika rozliczanego z kontrahentem centralnym)	-
9	Skorygowana skuteczna wartość nominalna wystawionych kredytowych instrumentów pochodnych	-
10	(Skorygowana skuteczna wartość nominalna kompensat i odliczeń narzutów w odniesieniu do wystawionych kredytowych instrumentów pochodnych)	-
11	Całkowite ekspozycje z tytułu instrumentów pochodnych (suma wierszy 4-10)	3 933 560
EKSPozyCJE Z TYTUŁU TRANSAKCJI FINANSOWANYCH Z UŻYCIEM PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH		
12	Aktywa z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych brutto (bez uwzględnienia kompensowania), po korekcie z tytułu transakcji księgowych dotyczących sprzedaży	703 634
13	(Skompensowane kwoty zobowiązań gotówkowych i wierzytelności gotówkowych w odniesieniu do aktywów z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych brutto)	-
14	Ekspozycja na ryzyko kredytowe kontrahenta w odniesieniu do aktywów z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych	2 704
EU-14a	Odstępstwo dotyczące transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych: Ekspozycja na ryzyko kredytowe kontrahenta zgodnie z art. 429b ust. 4 i art. 222 rozporządzenia (UE) nr 575/2013	-
15	Ekspozycje z tytułu transakcji zawieranych poprzez pośrednika	-
EU-15a	(Wyłączone ekspozycje z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych rozliczanych za pośrednictwem klienta w odniesieniu do składnika rozliczanego z kontrahentem centralnym)	-
16	Całkowite ekspozycje z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych (suma wierszy 12-15a)	706 338
INNE EKSPozyCJE POZABILANSOWE		
17	Ekspozycje pozabilansowe wyrażone wartością nominalną brutto	41 008 860
18	(Korekty z tytułu konwersji na kwoty ekwiwalentu kredytowego)	-30 770 074
19	Inne ekspozycje pozabilansowe (suma wierszy 17 i 18)	10 238 786
EKSPozyCJE WYŁĄCZONE ZGODNIE Z ART. 429 UST. 7 I 14 ROZPORZĄDZENIA (UE) NR 575/2013 (BILANSOWE I POZABILANSOWE)		
EU-19a	(Wyłączenie ekspozycji wewnątrz grupy (na zasadzie nieskonsolidowanej) zgodnie z art. 429 ust. 7 rozporządzenia (UE) nr 575/2013 (bilansowych i pozabilansowych))	-
EU-19b	(Ekspozycje wyłączone zgodnie z art. 429 ust. 14 rozporządzenia (UE) nr 575/2013 (bilansowe i pozabilansowe))	-
KAPITAŁ I MIARA EKSPozyCJI CAŁKOWITEJ		
20	Kapitał Tier I	19 954 579
21	Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni (suma wierszy 3, 11, 16, 19, EU-19a i EU-19b)	186 336 573
WSKAŹNIK DŹWIGNI		
22	Wskaźnik dźwigni (%)	10,71
WYBÓR PRZEPISÓW PRZEJŚCIOWYCH I KWOTA WYŁĄCZONYCH POZYCJI POWIERNICZYCH		
EU-23	Wybór przepisów przejściowych na potrzeby określenia miary kapitału	Przejściowe
EU-24	Kwota wyłączonych pozycji powierniczych zgodnie z art. 429 ust. 11 rozporządzenia (UE) nr 575/2013	-

Tabela nr 30 prezentuje uzgodnienie ekspozycji całkowitej do wyliczenia wskaźnika dźwigni z wartością aktywów w opublikowanym rocznym sprawozdaniu finansowym.

Tabela 30. Zestawienie dotyczące uzgodnienia aktywów księgowych i ekspozycji wskaźnika dźwigni zgodnie z tabelą LRSum z Rozporządzenia 2016/200 (w tys. zł).

		31.12.2016
1	Aktywa razem według opublikowanych sprawozdań finansowych	174 214 944
2	Korekta z tytułu jednostek objętych konsolidacją na potrzeby rachunkowości, ale nieobjętych zakresem konsolidacji regulacyjnej	69 038
3	(Korekta z tytułu aktywów powierniczych ujętych w bilansie zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości, ale wykluczonych z miary ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni zgodnie z art. 429 ust. 13 rozporządzenia (UE) nr 575/2013)	-
4	Korekta z tytułu instrumentów pochodnych	1 731 048
5	Korekta z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych (SFT)	2 704
6	Korekta z tytułu pozycji pozabilansowych (tj. konwersja na kwoty ekwiwalentu kredytowego ekspozycji pozabilansowych)	10 238 786
EU-6a	(Korekta z tytułu ekspozycji wewnątrz grupy wykluczonych z miary ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni zgodnie z art. 429 ust. 7 rozporządzenia (UE) nr 575/2013)	-
EU-6b	(Korekta z tytułu ekspozycji wykluczonych z miary ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni zgodnie z art. 429 ust. 14 rozporządzenia (UE) nr 575/2013)	-
7	Inne korekty	80 053
8	Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni	186 336 573

Tabela nr 31 prezentuje procedury stosowane w celu zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej oraz czynniki, które miały wpływ na wskaźnik dźwigni pomiędzy bieżącym okresem, a ostatnim w którym wskaźnik dźwigni był prezentowany.

Tabela 31. Informacja jakościowa zgodnie z tabelą LRQua z Rozporządzenia 2016/200.

		OPIS
1	Opis procedur stosowanych w celu zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej	W Banku istnieje Polityka zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej, która określa ramy organizacyjne oraz reguluje proces zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej w Banku. Zawiera ona zakres i podział obowiązków w ramach zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej, a także etapy zarządzania tym ryzykiem. W ramach tych etapów wyróżnione są m.in. testy warunków skrajnych, limity, ich monitoring, a także proces eskalacji w przypadku ich przekroczenia.
2	Opis czynników, które miały wpływ na wskaźnik dźwigni w okresie, którego dotyczy ujawniony wskaźnik dźwigni	Wskaźnik dźwigni finansowej na koniec grudnia 2016 roku w porównaniu do końca czerwca 2016 roku jest niższy o 0,9 pp. w związku ze wzrostem całkowitej ekspozycji o 6,6% oraz spadkiem funduszy własnych o 1,4%.

Do roku 2017 Bazylejski Komitet Nadzoru Bankowego będzie monitorował wskaźnik dźwigni w celu ustalenia minimalnego wymogu, który obowiązywałby od roku 2018. Wstępne minimum wymogu do roku 2017 jest ustalone na poziomie 3%. Grupa, z powodu uniwersalnej aktywności komercyjnej, ma wskaźnik dźwigni prawie 4-krotnie powyżej wymaganego aktualnie minimum.